

Årsmelding 2017

BANKSJEFEN HAR ORDET	side	4
NØKKELTAL	side	5
ÅRSMELDING FRÅ STYRET	side	6
Generelt	side	6
Strategiplan 2017–2020	side	6
Eigarstyring og selskapsleiing	side	6
Utvikling i norsk og internasjonal økonomi 2017	side	6
Global utvikling	side	6
Norsk økonomi	side	7
Sparebankane i Noreg	side	8
Lokalt næringsliv 2017	side	8
Sparebank 1 Lom og Skjåk sitt næringslivsfond	side	8
Reiseliv	side	8
Landbruk	side	9
Transport	side	9
Industri	side	9
Bygg, anlegg og entreprenørar	side	9
Varehandel	side	10
Samfunnsengasjement	side	10
Aktivitet gjennom året	side	11
Rekneskapen	side	13
Framleis drift	side	13
Resultatrekneskapen	side	13
Forslag til disponering av overskot	side	13
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	side	14
Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester	side	14
Driftskostnader	side	14
Balansen	side	14
Forvaltningskapitalen	side	14
Utlån og garantiar	side	14
Verdsetjing av utlån	side	14
Innskot	side	15
Verdipapir	side	15
Eigenkapital og kapitaldekning	side	15
Innskot målt mot utlån	side	15
Funding elles	side	15
Intern kontroll og risikostyring	side	15
Generelt	side	15
Pilar II og CRD-IV	side	15
Operasjonell risiko	side	16
Kredittrisiko	side	16
Valutarisiko	side	16
Rente-/kursrisiko	side	16
Likviditetsrisiko	side	16
Strategisk risiko	side	16
Tilsette	side	17
Personalet	side	17
Likestilling	side	17
Arbeidsmiljø	side	17
Diskriminering	side	17
Ytre miljø	side	18
Energi- og klimarekneskap 2017	side	18
Sparebank 1 Gruppen og Banksamarbeidet	side	21
Om Sparebank 1 Gruppen	side	21
Om Banksamarbeidet DA	side	21
SpareBank 1 Betaling (Vipps)	side	22
Eiendomsmegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	side	23
Lom og Skjåk Sparebanks Næringslivsfond	side	23
Framtida	side	23
Takk til forretningskontaktar, tillitsvalde og tilsette	side	24
RESULTATREGNSKAP	side	25
BALANSE	side	26
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	side	27
NOTER	side	28
REVISORS BERETNING	side	54
ERKLÆRING FRÅ STYRET	side	56
GENERALFORSAMLING OG TILLITSVALDE PR. 31.12.2017	side	57
HISTORISK REKNESKAP 1874 - 2017	side	58

2017 var mitt første heile år som adm. banksjef for SpareBank 1 Lom og Skjåk, og det har vore eit godt og aktivt år for banken. SpareBank 1 Lom og Skjåk har gjennom mange år hatt ei god utvikling, og vi har skapt fokus internt for å oppretthalde ei god utvikling i framtida. Dette er òg særst viktig i ei tid der både rammevilkår, kundar og marknad endrar seg stadig raskare. Vi må ha evne og vilje til å gjera våre endringar, for å sikre dei gode kundeopplevingane i tida framover. Vi må framleis ha fokus på god resultatutvikling, for å kunne møte dei regulatoriske krava i finansbransjen og sikre at lokalbanken kan vera sjølvstendig òg i framtida.

Ved utgangen av 2017 er det 54 tilsette i SpareBank 1 Lom og Skjåk, og vi har i 2017 rekruttert inn fleire nytilsette med god og variert utdanning og kompetanse. I banken har vi i dag tilsette med god fordeling av kjønn, alder, erfaring og bakgrunn, og dette er viktig for å sikre ei god organisasjonsutvikling. Ved årsskiftet er det igangsett rekrutteringsprosess til to nye stillingar.

SpareBank 1 Lom og Skjåk har sitt primær-område i fem av dei seks norddalskommunane; Skjåk, Lom, Vågå, Lesja og Dovre. Vi har fullservice-kontor i Skjåk, Lom, Vågå og på Dombås, og meiner det òg i tida framover vil vera viktig for den lokale sparebanken å ha kontor i lokalmarknaden. Bankkunden ønskjer å kunne velja å ha kontakt med banken ved fysisk kontakt, pr. telefon eller digitalt. Det er kunden sitt val og vi må leggje til rette for at dette fungerer optimalt i alle kanalar. Vi har hatt god tilflyt av nye kundar i 2017, både i primærområdet vårt og elles i landet.

Vi ønskjer å støtte opp om lokalsamfunnet og bidra til finansiering av arbeidsplassar slik at det i tida framover òg skal vere attraktivt å bu i Nord-Gudbrandsdalen. Det er mange flinke og dyktige bedriftseigarar og -drivarar innan mange ulike bransjar i Norddalen. Vi ønskjer å synleggjera dette, og lanserte dermed rett før jul vår første runde med omdømmekampanjen #jælmabegeistra. Vi meiner at det er viktig å samarbeide, veraause og unne kvarandre å lykkast – dette skapar stoltheit!

I 2017 hadde vi den fyrste utdelinga av Talentstipend frå SpareBank 1 Lom og Skjåk, og vi fekk inn 40 søknader frå ungdom i alderen 15–25 år innan kultur og idrett. Vi har utruleg mykje flott ungdom i Norddalen, og desse må vi støtte og heie på i tida framover! Dette er framtida vår og det er dei som skal drive utviklinga i Norddalen vidare!

SpareBank 1 Lom og Skjåk legg fram eit godt årsresultat for 2017, med eit overskot etter tap og skatt på 88,2 mill. kroner. Den underliggende drifta har vore god, og det har i 2017 òg vore høge ekstraordinære inntekter og utbetalt høge utbytte. I 2017 hadde banken ein rentenetto på 1,95 %, og auka provisjonsinntekter. Banken hadde som dei siste åra låge tap, og desse utgjorde 4,4 mill. kroner.

Forvaltningskapitalen er ved utgangen av 2017 på 7,1 mrd. kroner inkl. lån overført til Sparebank 1 Boligkreditt og valutalån. Eigenkapitalen er 758 mill. kroner og utgjør 13,58 %.

Det gode resultatet i SpareBank 1 Lom og Skjåk i 2017 er skapt av alle dei tilsette i banken, og utan godt samarbeid og god innsats frå den enkelte, hadde dette ikkje vore mogleg. Takk til dykk alle for god innsats i 2017. Vi skal saman sikre god utvikling i tida som kjem!

Eg vil takke kundane, samarbeidspartnarane, styret og dei tillitsvalde for 2017 og ønskjer alle eit godt år i 2018.

Unni Strand
adm. banksjef

Tal i tusen kroner	2017	2016	2015	2014	2013
Forvaltningskapital	5 581 965	5 213 827	4 879 769	4 643 958	4 187 461
Overført til Boligkreditt (BK)	1 390 274	1 248 873	1 024 664	818 147	845 495
Garantiar for valutalån (VL) - pålydande	158 561	150 964	189 498	261 547	253 915
Forvaltningskapital inkl. BK og VL	7 130 799	6 613 664	6 093 931	5 723 652	5 286 871
Brutto utlån (til kundar)	4 625 708	4 494 645	4 114 448	3 910 871	3 426 410
Brutto utlån (til kundar) inkl. BK og VL	6 174 543	5 894 482	5 328 610	4 990 565	4 525 820
Innskot frå kundar	4 007 048	3 784 583	3 398 765	3 176 677	2 809 162
Resultat underliggjande drift eks. tap	56 882	63 538	50 210	47 045	49 925
Tap på utlån	4 427	3 040	-1 420	10 710	19 326
Resultat underliggjande drift inkl. tap	52 456	60 498	51 630	36 335	30 599
Resultateffekt frå verdipapir	8 597	17 848	-2 832	15 520	27 379
Resultat før skatt	103 710	100 218	55 598	75 973	57 977
Resultat etter skatt	88 221	84 504	39 845	63 229	47 561
Eigenkapital	758 096	670 389	590 133	560 479	497 750
Rentenetto	1,95 %	2,09 %	1,98 %	1,91 %	2,02 %
Provisjon og gebyr i % av gj. forv.kapital	0,67 %	0,63 %	0,68 %	0,76 %	0,80 %
Driftskostnader i % av gj. forv.kapital	1,54 %	1,42 %	1,58 %	1,58 %	1,55 %
Driftskostnader i % av sum driftsinntekter, eks. verdipapir	45,72 %	45,77 %	57,15 %	49,65 %	50,74 %
Tap i prosent av brutto utlån	0,10 %	0,07 %	-0,03 %	0,27 %	0,56 %
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,67 %	0,61 %	0,82 %	1,11 %	1,28 %
Misleghaldsprosent	0,52 %	0,32 %	1,07 %	1,72 %	2,78 %
Eigenkapitalandel i balanse	13,58 %	12,86 %	12,09 %	12,07 %	11,89 %
Eigenkapitalavkastning før skatt	14,43 %	15,88 %	9,67 %	14,24 %	12,04 %
Kapitaldekning	20,85 %	18,03 %	17,23 %	17,82 %	19,91 %
Kjernekapitaldekning	19,61 %	17,66 %	16,51 %	17,15 %	19,91 %
Rein kjernekapitaldekning	19,61 %	17,66 %	16,51 %	17,15 %	15,19 %
Utlånsvekst (eks. tapsavsetningar)	2,92 %	9,24 %	5,21 %	14,14 %	2,84 %
Utlånsvekst inkl. BK og VL	4,75 %	10,62 %	7,18 %	9,89 %	6,34 %
Innskotsvekst	5,88 %	11,35 %	6,99 %	13,08 %	10,17 %
Innskot i % av utlån	86,63 %	84,20 %	82,61 %	81,23 %	81,99 %
Endring forvaltningskapital	7,06 %	6,85 %	5,08 %	10,90 %	7,12 %
Brutto utlån næring	39,74 %	40,75 %	41,58 %	41,13 %	39,37 %
Brutto utlån privat	60,53 %	59,25 %	58,42 %	58,87 %	60,63 %
Tal på tilsette	54	52	50	49	46
Tal på årsverk	53	50	48	47	44

Valutalåna er frå 2016 oppgjeve i saldo NOK i staden for pålydande. Låna er rekna om til saldo tidlegare år.

Generelt

Banken vart stifta i 1873.

Det er avgjerande at banken er ein kundeorientert, sjølvstendig og attraktiv sparebank med lokal forankring. Sparebank 1 Lom og Skjåk skal vera ein kostnadseffektiv bank og skal gjennom alliansen med SpareBank 1 Gruppen ta ut dei fordelane samarbeidet gjev på produkt, innkjøp, utvikling og kompetanse. Banken skal gjennom alliansen skaffe, selje og levere finansielle tenester og produkt og ta ut stordriftsfordelar i form av lågare kostnad og/eller høgare kvalitet slik at kundane får den beste rådgevinga og de beste tenestene til konkurransedyktige vilkår. Vi har hovudkontor i Lom og avdelingskontor i Bismo, Vågå og på Dombås.

Strategiplan 2017-2020

Styret vedtok i november 2016 strategiplan for perioden 2017–2020. Strategiplanen skal legge føringar for banken sine strategiske val, prioriteringar og risikonivå i planperioden. SpareBank 1 Lom og Skjåk skal utvikle seg frå ein tradisjonell lokalbank til ein moderne lokalbank med tradisjonar i 2020. Det blir nå arbeidd med delstrategiar og handlingsplaner for det enkelte område i banken.

Rammevilkåra for bankverksemd er i stadig utvikling. Dei regulatoriske krava frå styresmaktene blir strengare, åtferda til kunden er i endring, utviklinga av mobile og nettbasert løysingar skjer fort, og konkurransen i marknaden med marginpress er krevjande. I 2018 får vi PSD2, som vil kunne føre med seg andre konkurrentar enn ordinære finansinstitusjonar slik vi kjenner desse i dag. Dette vil vera krevjande men òg kunne gje oss nokre nye moglegheitar. Sjølv om banken har hatt god drift, må det gjerast strategiske vegval for å sikre vidare utvikling av ein framtidsretta, robust og sjølvstendig bank.

Eigarstyring og selskapsleiing

SpareBank 1 Lom og Skjåk har utarbeidd eigne retningslinjer for eigarstyring og selskapsleiing. Retningslinjene skal sikre tillit til styret og leiing og leggje grunnlaget for langsiktig verdiskaping

til beste for banken, tilsette og andre interessentar. Retningslinjene vart evaluerte av styret den 25.10.2013, og det var ikkje gjort vesentlege endringar.

Utvikling i norsk og internasjonal økonomi i 2017

Global utvikling

Verdsøkonomien viste i 2017 klare teikn på auka optimisme og sterkare vekst. Aktiviteten hjå fleire av dei sentrale handelspartnarane til Noreg tok seg opp og arbeidsløysa fall i fleire land til eit lågare nivå enn i perioden før finanskrisen. I tillegg såg vi ein høgare investeringsvekst og ein framleis sterk forbruksvekst. Utviklinga har vore støtta av ein svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak i form av verdipapirkjøp, i mange land. Det låge rentenivået må sjåast i samanheng med ein prisvekst som har halde seg låg. I takt med at aktiviteten har auka, har sentralbankane i fleire land starta utfasinga av dei ekstraordinære tiltaka, og også heva styringsrenta enkelte stader.

USA var eit av landa som var tidleg ute med rentekutt og verdipapirkjøp (kvantitative lettar) for å stimulere til auka økonomisk aktivitet etter finanskrisen. Tiltaka har hatt ønska effekt og i 2017 auka veksten, medan arbeidsløysa vart ytterlegare redusert. Den aukande aktiviteten førte til tre rentehevingar frå den amerikanske sentralbanken FED gjennom året, samstundes som det vart sett i verk ein gradvis nedskalering av balansen til sentralbanken. Den pengepolitiske innstramminga vil i nokon grad kunne bli motverka av skattereformen som vart vedteken mot slutten av året.

I Eurosonen heldt betringa i den økonomisk aktiviteten fram. Veksten ende truleg på det

høgaste nivået sidan før finanskrisen. Framgangen var breitt basert med auka inntektsvekst og sterkare framtidstru som igjen påverka forbruk og investeringsnivå i ei positiv retning. Prisveksten steig noko, men utviklinga var ikkje tilstrekkeleg sterk til at den europeiske sentralbanken gjorde endringar i den ekspansive pengepolitikken. Likevel vart det annonsert at verdipapirkjøpsprogrammet nå vil bli trappa ned. Verdipapirkjøpa vil etter planen bli avslutta hausten 2018 dersom økonomien ikkje opplever ytterlegare attendeslag.

Situasjonen i framveksande økonomiar tok seg også opp gjennom fjoråret. Veksten ende samla sett på 4,5 prosent. Årsaka til framgangen skuldast i stor grad positiv utvikling i dei råvareeksporterande økonomiane. Kina stod for eit solid bidrag med ein vekst i overkant av 6 prosent. Veksten i Kina blir tilskriven ekspansiv finanspolitikk og høg aktivitet i bustadmarknaden. Det er fleire tilhøve som dreg i retning av at veksttakten i Kina vil bli noko lågare framover.

Norsk økonomi

Aktiviteten i fastlands-Noreg tok seg opp i 2017 etter eit 2016 med den svakaste veksten sidan finanskrisen. Veksten vart om lag dobla, til i underkant av 2 prosent. Dette ligg tett opptil den årlege veksttakten som Noregs Bank forventar dei næraste åra.

Bustadinvesteringane har vore ein av dei sentrale bidragsytarane til auka vekst. Som følge av sterk prisutvikling i bustadmarknaden over fleire år, og særleg i 2016, vart det igangsett bygging av mange bustader i 2017. I januar 2017 kom det eit omslag i bustadmarknaden. Prisendringen var særleg markant i Oslo, der prisane også hadde auka kraftig mot slutten av 2016. Trass i omslaget ende årsveksten i bustadprisane i Noreg på 5,7 prosent. Nedgangen frå byrjinga

av året falt saman med avgjerda til styresmaktene om å føre vidare og å stramme til bustadlånsforskrifta. Det er grunn til å anta at omslaget i marknaden vil kunne påverke bustadbygginga i åra framover.

Fallet i oljeprisen har bremsa veksten i norsk økonomi dei seinare åra, med påfølgande fall i oljerelaterte investeringar. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samstundes har nedgangen i aktiviteten medført ein rekke tiltak som har redusert kostnadene i sektoren. Oljeinvesteringane har truleg flata ut og vil auke i tida framover. Med forventningar om høgare investeringar også i andre bedrifter ventar vi ein positiv impuls frå realinvesteringar for økonomien framover.

Positive utsikter, betring i reallønnsvekst og eit framleis lågt rentenivå ga grunnlag for ein god forbruksvekst i hushaldningane i 2017. Dette gjaldt særleg forbruk av tenester. Hushaldningane har auka gjeldsbelastninga ytterlegare og er utsett for endringar i rentenivået dersom andelen av bustadlån med flytande rente er høg. Arbeidsmarknaden betra seg gjennom året målt både ved arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert arbeidsløysa hjå NAV.

Arbeidsløysa var i november 2017 på 4,1 %. Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), vart betydeleg redusert i 2017, etter å ha nådd ein topp på 4,4 % sommaren 2016. Den relativt høge prisveksten i 2016 var i stor grad ein konsekvens av at den norske krona hadde falle i verdi, med påfølgande prisvekst på importerte varer. I 2017 minka denne effekten og prisveksten vart redusert til i overkant av 1 prosent, eit nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Betring av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikkje av ein slik grad at Noregs Bank ynskte å heve styringsrenta frå 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at ein bør gå varsamt fram i rentesettinga, men at den første rentehevinga ikkje er langt unna dersom norsk og internasjonal økonomi utviklar seg som venta.

Finanspolitikken bidrog også i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerte underskotet, som måler den underliggjande pengebruken av oljeinntektene, auka til 220 milliardar

kroner. Målt som del av trend-BNP for Fastlands-Noreg innebar dette ein vekstimpuls i økonomien på 0,4 prosent. I høve til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskotet 2,9 prosent i 2017, en tidel lågare enn handlingsregelen. Regelen vart i 2017 redusert frå 4 til 3 prosent for å reflektere ein lågare forventta realavkastning frå oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland), noko som isolert sett talar for lågare innfasing av midlar frå oljefondet i norsk økonomi.

Sparebankane i Noreg

Norske sparebankar er ei sterk, effektiv og veldreven næring. Den utgjer ein heilt naudsynt del av infrastrukturen og opererer i nært fellesskap med lokalsamfunna rundt seg. Kjennskap til lokalmarknaden og kompetansen til medarbeidarane gjev sparebankane eit konkurransefortrinn i marknaden.

Talet på sparebankar i Noreg vart redusert frå 103 til 100 i 2017.

Lokalt næringsliv i 2017

Utlåna til bedriftskundar har vakse med ca. 3,7 % frå 2016 til 2017. Vi har då korrigert for at ein del kundar har vorte omdefinert frå å vera landbrukskundar til å bli privatkundar, då desse har største delen av inntekta si utanom garden. Samla utgjer dette ca. kr 90 mill. i utlån. I tillegg har vi hatt to større byggelån som har vorte innfridd gjennom året.

Innskota frå næringskundar har auka med kr 39,3 mill. medan innskot frå kommunane har gått noko ned.

SpareBank 1 Lom og Skjåk er godt tilfredse med utviklinga. Spesielt gledeleg er det at veksten i både utlån og innskot frå bedriftskundar i Lesja og Dovre held fram.

Talet på fritidsbustader i kommunane våre varierer mykje. Lom har noko under 300, Skjåk ca. 700, Dovre ca. 800, Vågå litt over 1 000 og Lesja på topp med godt over 2 000 fritidsbustader. I Lesja er godt over 60 % av alle bustader fritidsbustader. Alt dette i følge statistikk frå Oppland fylkeskommune. Vi meiner at fritidsbustader gjev positive ringverknader for kommunane i byggeperioden, men og ettertid, da dette er befolkningsgrupper som brukar mykje tid på hytta og i tillegg er kjøpesterke.

Talet på nyetableringar heldt seg stabilt høgt med totalt 74 for 2017. Konkursar er det heldigvis få av med totalt 7 for året 2017.

Sparebank 1 Lom og Skjåk sitt næringslivsfond:

SpareBank 1 Lom og Skjåk sitt næringslivsfond gjev kvart år økonomisk stønad som skal fremje næringsutvikling blant næringskundane i marknadsområdet til banken. Grunnkapitalen i fondet er kr 4 mill., og avkastninga har kome banken sine næringskundar til gode etter utlysing og søknad. Renta dei seinare åra har vore låg, og dermed har mindre gått til utdeling. Det vart derfor i 2017 gjort endringar i vedtektene til fondet slik at delar av grunnkapitalen nå kan delast ut. Styret i fondet har nå høve til å dele ut kr 250 000,- kvart år i tilskot etter søknader til fondet.

Tildeling frå fondet blir utlyst ein gong i året – vanlegvis litt utpå vinteren så fylg med på heimesida vår og annonsar i avisa.

Reiseliv

Det er dessverre noko ufullstendig statistikk for 2017 ennå, da vi ikkje ser alle kommunane kvar for seg. Bjørnstadhaugen og Wedum i Nasjonalparkriket Reiseliv og Visit Jotunheimen seier både at det har vore ein jamt god sesong lokalt, men noko lågare vekst enn dei siste åra.

I statistikken ser vi at Lom har auka kommersielle overnattingar med 4,9 % for dei 11 første månadane i 2017 samanlikna med 2016. Tala for Nord Gudbrandsdal samla er på 0,6 %,

Etableringar og konkursar i regionen 2017 (2016)					
	Lom	Skjåk	Vågå	Dovre	Lesja
Etableringar	12 (10)	7 (7)	29 (25)	15 (24)	11 (9)
Konkursar	0 (0)	4 (0)	2 (2)	1 (1)	0 (3)

medan Oppland har ein nedgang på 6 %. Norge har ein samla vekst på 0,4 %. Dette bekreftar det Wedum og Bjørnstadhaugen seier.

Reiselivet er ein særskild viktig aktør og saman med landbruk truleg dei to viktigaste næringane vi har når vi reknar talet på sysselsette.

Landbruk

Landbruket er ein viktig bærebjelke i det lokale næringslivet. I løpet av dei siste ti åra er bruk som søker om produksjonstilskot i Lesja, Dovre, Vågå, Lom og Skjåk, redusert med 186. Vi registrerar heldigvis at investeringslysta i landbruket framleis er til stades i Nord-Gudbrandsdalen. Også i 2017 er det bygd fleire driftsbygningar til storfe – både mjølke- og kjøtproduksjon. Vi ser også at fleire avviklar mjølkeproduksjon, og at mange av dei som avviklar, startar med ammeku i eksisterande bygningsmasse. Det er også noko nybygg til ammeku.

Det er underdekninga av storfekjøt i marknaden, og det ser ut til å halda fram ei stund til. Prisane på mjølkekvote ved både sal/kjøp og utleige/leige har auka betrakteleg det siste året. Utover storfeproduksjon er kjøtproduksjon av sau den største landbruksnæringa i Nord-Gudbrandsdalen. Her ser vi at det er overproduksjon i marknaden, og at prisane til brukar i 2017 har vore lågare enn dei siste år.

Transport

Talet på aktørar i transportbransjen ser ut til å vera stabilt i distriktet vårt. Det er hard

konkurranse også i denne bransjen og dei lokale merkar sjølvstøtt også dette. Dei lokale leverer etter vår meining god kvalitet og service, og har gjennomgåande høg standard på materiell. Stabile og gode sjåførar er også viktig og er med og gjer at dei lokala hevdar seg i konkurranse med andre. Det er også god etterspurnad etter både lån og leasing hjå oss i banken.

SpareBank 1 Lom og Skjåk har, så langt vi har sett, også inntrykk av at det er tilfredsstillande både aktivitet og resultat innan transport.

Industri

Industrien sysselset frå 2 % (Vågå) til 11 % (Skjåk) av arbeidsstokken i banken sitt marknadsområde. Industribedriftene i norddalen har halde fram veksten frå i fjor, og fleire har gjort større investeringar for å sikre vidare utvikling av verksemdene. Bedriftene har vore flinke til å tilpasse seg marknaden, og har jamt over god ordretilgang, ordreservar og lang-siktige oppdrag.

Vi reknar med at ein industriarbeidsplass bidreg til tre andre arbeidsplassar lokalt, så denne næringa fører til store, positive ringverknader.

Bygg, anlegg og entreprenørar

Som dei fleste næringsaktørane våre er òg entreprenørane avhengige av lokal aktivitet. Denne næringa er kanskje den som merkar dette best. Skjåk ungdomsskule og lokal kraftutbygging i regi av AS Eidefoss har òg i 2017 vore viktige og store kundar i bransjen.

Nedre Otta kraftverk.

Varehandel

Det har dei siste åra vore stor auke i talet på turistar. Dette gjer og at lokal varehandel har hatt og har gode omsetningstal. Sommarsesongen er ein svært stor del av omsetnaden for mange bedrifter. Enkelte lokale aktørar har over 30 % av den totale omsetnaden i juli. Dei omsetningstala SpareBank 1 Lom og Skjåk har sett så langt, syner ein svak auke i omsetnaden.

Samfunnsengasjement

Banken si rolle for å bidra attende til lokal-samfunnet, blir slik vi ser det meir og meir viktig. Det å ha ein lokalbank i dei små bygdene våre er inga sjølvfølge. Banken må drive godt og gjere seg attraktiv for både bedrifter og person-kundar. Vi er veldig takknemlege overfor alle som brukar oss og som set dei lokale verdiane høgt i val av bank.

SpareBank 1 Lom og Skjåk skal vera ein god, finansiell samarbeidspart for å oppretthalde og skapa arbeidsplassar i distriktet. For banken er det særskilt viktig at vi nyttar alle høve til å handle lokalt, om det er mat, klede, kjøpe lokalavisa eller bruke banken sine tenester. Dette er med på å halde oppe arbeidsplassar og leggje grunnlag for nye vi sårt treng.

Det å gje attende til lokalsamfunnet, er noko av det viktigaste banken kan gjera. Kvart år bidreg banken med store beløp som sponsormidlar og marknadsføring. Vi deler også ut gåver til lag og foreiningar innan lokalt idretts- og kulturliv. I tillegg delte vi hausten 2017 for første gong ut Talentstipend, der til saman kr 360 000 vart gjeve ut til talentfull ungdom i alle dei 5 norddalskommunane.

SpareBank 1 Lom og Skjåk sitt næringslivsfond gjev også kvart år økonomisk stønad som skal fremje næringsutvikling blant kundane til banken. Som ledd i arbeidet mot korrupsjon og kvitvasking følgjer banken retningslinene til Finans Norge ved etablering av kundeforhold og utferding av banklegitimasjon.

Banken si behandling av likestilling, diskriminering, arbeidsmiljø og påverknad på ytre miljø, er nærare beskriven lenger ute i årsmeldinga.

Skisamarbeid i norddalen på Sognefjellet.

Opning av ny kunstgrasbane i Vågå.

Talentstipend 2017.

Dovringane Johanne Killi, Per Anders Håvelsrud og Marie Olsen-Bye fekk dei tre største talentstipenda frå Sparebank!

Aktivitet gjennom året

SpareBank 1 Lom og Skjåk oppnådde eit godt resultat i 2017 (sjå tidlegare tabell og seinare omtale under resultatrekneskapen). Dette skuldast stor aktivitet innanfor tradisjonelle banktenester. Vi fekk gode inntekter frå sal av forsikringsprodukt, betalingsformidling og utbytte frå strategiske aksjeinvesteringar.

Aktiviteten ved kontora våre i Lom, Skjåk, Vågå og på Dombås var høg også i 2017. Vi er totalt 54 tilsette i banken.

Bankmarknaden er prega av store endringar, drivne av nye krav frå styresmaktene, nye ukjente konkurrentar og digitalisering av banktenester. Når endra kundeåttferd og nedgang i bruk av kontorkanalen skjer, skal SpareBank1 Lom og Skjåk endre seg i takt med desse, slik at vi skal tilby kundane våre det dei treng til kvar tid. Vi skal vinne marknadskampen med å tilby dei digitale kundane våre dei enklaste digitale løysingane i bransjen. Kundane våre har, og skal ha, den beste handsaminga uansett kva for kanal dei kontaktar oss i, om det er i kontor-kanalen, på telefon, e-post eller om dei ønskjer å vera sjølvbetente.

Sparebank 1 Lom og Skjåk ønskjer å legge til rette for at dei kundane som vil det, skal kunne ta i bruk sjølvbetente løysingar. Dei nye produkta som blir utvikla i bankbransjen i dag, rettar seg hovudsakleg mot at kundane skal kunne ordne ting sjølve, rett og slett fordi det er dette kundane etterspør. Da er det viktig at dei tilsette i banken tek i bruk slike løysingar sjølve, for å kunne yte den nødvendige servicen til kundane våre slik den digitale utviklinga krev.

2017 heldt fram med stort lokalt engasjement, når det gjeld arrangement og tilstellingar i bygdene våre. Banken var også i 2017 sponsor på ei rekke ulike arrangement, noko vi er sær glade for å kunne vera med å bidra på. Vi ønskjer å heie fram alle dei gode tiltaka, alle dei som ønskjer å få til noko på heimlassen sin, alle som vil bidra og vil skape noko for mangfaldet. Vi har så mange flinke, både frivillige som har gjort ein enorm innsats over mange, mange år og nye, unge eldsjeler som vil gje attende til heimlassen sin, gje av kunnskapen sin og gjera ein forskjell for alle oss som bur her.

Årets Ottadøl 2017 Tor Olav Mundal kåra av Fjuken og Sparebank 1 Lom og Skjåk.

Ungdomens Kulturmønstring.

Ungdomsmusikal. Stian Høglien, Lars Bakke og Ole Aasaaren.

Traktorrock Vågå.

Heilt på starten av året heia vi fram to store, unge talent frå Dombås, to som har utmerka seg utruleg i ein særskilt krevjande idrett. Både Johanne Killi på friski og Marcus Kleveland på snowboard har utmerka seg blant av verdas beste både nasjonalt og internasjonalt i X Games.

På vårparten var det klart for å offentleggjera den neste ungdomsmusikalen i Nord-Gudbrandsdalen, Riverland som er bygd på Amerikabrevet, skrive av Lars Bakke frå Lom! Ungdommen vår er noko av det viktigaste vi har og som vi kan vera med å støtte. Det er dei som skal bu og etablere seg her, det er hjå dei vi må skape begeistring og stoltheit til Gudbrandsdalen. SpareBank 1 Lom og Skjåk er hovudsponsor for musikalen 2018 saman med SpareBank 1 Gudbrandsdal!

Det har allereie gått 5 år sidan vi opna kontor på Dombås, og det har vore stor suksess. Det var verkeleg motstraums å opne kontor når andre la ned. Banken hadde trua og det viste seg at det var rett. Dette hadde vi ikkje klart utan fantastiske tilsette, og fantastiske kundar som gav oss tillit. Vi ser fram til å samarbeide enda tettare både med private, næringslivet og kommunane heilt nørdest i Nord-Gudbrandsdalen.

Det har nærast vorte ein tradisjon å få invitere skitalenta våre frå skisamarbeidet i Nord-Gudbrandsdalen til Sognefjellet at dei kan få møte dei store heltane sine når skilandslaget har den årlege samling si der. Det er kjekt å sjå iveren og motivasjonen som ligg i ungdommen når dei møter heltane sine, ser dei i aksjon og til og med får vera med dei ut i løypene på trening. Vi er heldige som har moglegheit til å stille til noko slikt for dei unge talenta våre.

Inn i sommarmånadane var banken med på stand både på Fjordingsmartnan og på Traktorrock i Vågå. Det er viktig å få vera ein del av det som skjer, møte publikum og kundar til både bankprat og andre fine diskusjonar.

I september fekk vi vera med på opninga av ny kunstgrasbane på Halland i Vågå. Dette har vore etterlengta og frigjer mykje tid og plass i hallen. Fleire får trene og det gjev moglegheiter for større arrangement utandørs. Banken har bidrege med eit betydeleg beløp for å få realisert banen. Det er utruleg viktig at enda fleire får trene og at mange får trene meir enn før. Noko av det viktigaste sponsormidlane frå banken blir brukt til, er å leggje til rette for mest mogleg aktivitet.

Banken avslutta året på ein heilt spesiell måte. Det var tradisjonen tru julelunsj med næringskundar på Fossheim. Denne gongen var det ikkje 70 personer, slik det brukar, men det var heile 120 til bords. Til og med pressa var til stades. Denne gongen var det ikkje berre lunsj som skulle serverast, det var nemleg lansering av banken si første, store lokale kampanje; omdømme-kampanjen! Denne vart lansert under lunsjen på Fossheim, med næringskundar, landbrukskundar, store og små.

Banken ønskte å skape begeistring og stoltheit over alle dei fantastiske bedriftene som driv i Nord-Gudbrandsdalen, alle dei som verkeleg står på og som har trua der ingen andre ser moglegheiter. Denne gongen plukka banken ut 5 bedrifter, ei frå kvar kommune, Avdem på Lesja, Hubertus på Dovre, Gjendebåten i Vågå, Aktiv i Lom og Stryvo i Skjåk. Så «jælma» flotte historier som ligg bak desse. Det handlar om å skape noko saman, ha trua saman, heie på kvarandre, og unne kvarandre å lukkast. Banken ønskjer å skape stoltheit til regionen, sjå den utruleg flotte plassen vi bur på og vi ønskjer å knytte sterkare band. Slik kan vi samarbeide betre og lykkast betre saman. Vi har lansert vår eigen emneknagg #jælmaeageistra

Fem år på Dombås!

Vi var ikkje heilt ferdige med året før vi hadde ein like så viktig hending att, nemleg utdeling av Talentstipend 2017! Dette var historisk – banken si aller første utdeling av stipend til talentfull ungdom mellom 15 og 25 år, som bur i eller kjem frå ein av dei 5 kommunane våre. Vi fekk inn 40 søknader, like mange på idrett som på kultur. Vi heldt ein flott festkveld, der alle 40 var invitert. Den kvelden rett før jul vart vinnarane kåra i Vågå Kulturhus. Det var tapas frå Bokhandel'n Kafé, vi hadde konferansier, og adm. banksjef Unni og marknadsansvarleg Kristin delte ut stipend med tilhøyrande diplom til alle vinnarane! Vi hadde fantastisk underhaldning frå Thomas Bakke med tre talentfulle døtrer. Banken er glad for å vera i gang med dette viktige bidraget, der vi heiar fram ungdommen, der dei ser at det nyttar å følge draumen, dei skal bli sett, dei skal gjerast stas på! Dette gler vi oss til å halde fram med.

Rekneskapan

Framleis drift

Bankstyret stadfestar at alle føresetnadene for vidare drift er til stades, og årsrekneskapan er avlagd under desse føresetnadene. Slik styret ser det, er det etter årsslutt ikkje skjedd noko som krev fleire kommentarar.

Resultatrekneskapan

Resultatet etter tap og skatt vart i 2017 kr 88 220 756. For samanlikning med tidlegare år viser vi til tabellen på side 5. Prosenttal er utrekna av dagleg, gjennomsnittleg forvaltningskapital, dersom ikkje anna er kommentert.

Forslag til disponering av overskot

Styret i SpareBank1 Lom og Skjåk er svært nøgde med resultatet for 2017. Resultatet frå den underliggende drifta har vore god. Tap på utlån og garantiar osv. har betra seg betrakteleg dei siste åra, sjølv om det var ein tapsauke frå 2016 til 2017. Resultatet sikrar banken eit godt grunnlag for vidare vekst. Bankstyret understrekar

difor kor viktig det er å prestere gode resultat for å styrke soliditeten og halde på sjølvstendet til banken.

Styret gjer framlegg om slik disponering av overskotet til banken:
kr 450 000 til gåver
kr 87 770 756 overført til fondet i sparebanken.

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter er hovudbidraget til det totale dekningsbidraget i banken, og utgjorde 106,3 mill. kroner, ein oppgang frå 105,8 mill. kroner frå året før. Rentenetto utgjer 1,95 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, tilsvarande førre år var 2,09 %. Den høge rentenettoen i 2016 var prega av at det vart inntektsført renter på to engasjement der inntektsføringa av renter tidlegare hadde vore stoppa. Når vi tek omsyn til dette, er rentenettoen om lag 0,07 prosentpoeng lågare enn i fjor. Ut frå konkurransesituasjonen er styret godt nøgd med rentenettoen.

Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester

Gebyr- og provisjonsinntekter vart på 36,2 mill. kroner, som utgjer 0,67 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. I 2016 var tilsvarande tal 31,8 mill. kroner og 0,63 %. Banken hadde positiv utvikling i porteføljen av aksjar og obligasjonar og har bokført gevinstar med 8,6 mill. kroner. I 2016 hadde vi bokført gevinstar på kr 17,8 mill. kroner.

Driftskostnader

Dei samla driftskostnadane, inklusive ordinære avskrivingar, vart på 1,54 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, i 2016 var driftskostnadene på 1,42 %. Dersom vi korrigerer for verknadene ved avviklinga av ytingsbasert pensjonsordning, ville driftskostnadene ha vore på 1,51 % i 2016. Innføringa av finansskatt i 2017 utgjorde 1,9 mill. kroner som tilsvarar 0,03 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjer 1,27 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, ein oppgang frå 1,13 % i 2016. Kostnadsnivået i banken er vurdert som tilfredsstillande. Styret meiner det er viktig å ha kostnadseffektiv drift av banken i fokus for å oppnå gode økonomiske resultat i framtida.

Balansen

Forvaltningskapitalen

Forvaltningskapitalen utgjer 5 582,0 mill. kroner, ein auke med 7,06 % sidan førre årsskifte. Dette må sjåast i samanheng med valutalån og overføringane til SpareBank 1 Boligkreditt. Ved utgangen av 2017 hadde overføringane til SpareBank 1 Boligkreditt auka frå førre årsskifte med 141,4 mill. kroner til 1 390,3 mill. kroner, og kundane våre hadde 158,6 mill. kroner i valutalån. Forvaltningskapitalen inkludert SpareBank 1 Boligkreditt og valutalån utgjer 7 130,8 mill. kroner, ein auke med 517,1 mill. kroner sidan 2016.

Utlån og garantiar

Utlån voks med 131,1 mill. kroner til 4 625,7 mill. kroner når vi ikkje tek omsyn til valutalån og overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt. Note 14d) viser fordeling mellom geografiske område. Brutto utlån auka med 2,92 % frå 2016 til 2017.

Ved utgangen av 2017 utgjer garantiar 190,8 mill. kroner. Note 14e) viser garantiar fordelt på næringer, og note 26 fordelt på garantitypar. Utlån og garantiar til næringslivet er på 40,3 % av totale utlån og garantiar. For 2016 var den 41,8 %. Den gjennomsnittlege utlånsrenta var 3,3 %, tilsvarande for 2016 var 3,6 %. Banken er medeigar i bustadkredittselskapet Sparebank 1 Boligkreditt AS (SB1BK). Selskapet vart etablert for å sikre eigarbankane tilgang til funding som er rimelegare enn den fundinga banken sjølv normalt kan oppnå, gjennom utferding av særskilt sikra obligasjonar med svært god rating. For å oppnå denne ratinga må bustadkredittselskapet dokumentere at alle lån oppfyller gjevne kvalitetskrav frå styresmaktene og kreditratingbyråa. Ved å overføre denne type lån mottar banken provisjonsinntekter frå selskapet.

Verdsetjing av utlån

Låne- og garantiporteføljen er gjennomgått og vurdert i samsvar med retningslinjene til Finanstilsynet.

Mislegald og tapsutsette engasjement
Talet på mislegaldne og tapsutsette engasjement syner ei positiv utvikling samanlikna med førre året. Individuell nedskriving kjem fram etter

at alle næringsengasjement over eit bestemt nivå har vorte grundig vurderte både i nåtid og den næraste framtid, og vurdering av dei sikringsobjekta banken har. I tillegg er personmarknads-kundar over eit definert nivå vurderte.

Vi har ført tap- og tapsavsetjingar i resultatrekneskapen med 4,4 mill. kroner. Individuelle tapsavsetjingar er på 12,8 mill. kroner, og gruppeavsetjingar er 18,1 mill. kroner. Samla blir dette 30,9 mill. kroner, og utgjer 0,67 % av brutto utlån. Tapsavsetjingar for garantiar er på 3,0 mill. kroner. Dette er ført under «anna gjeld» i rekneskapen.

Innskot

Innskot frå kundar utgjer 4 007,0 mill. kroner, som er ein auke på 222,5 mill. kroner siste året, eller 5,88 %. For 2016 var auken 11,35 %. Dei siste åra har det vore auke kvart år, men med svært varierende prosentdel. Bankene meiner å ha gode og fornuftige avtaler med dei største aktørane. Styret er klar over likviditetsrisikoen som ligg i store innskot.

Den gjennomsnittlege innskotsrenta var på 0,92 %, tilsvarende for 2016 var 0,99 %.

Verdipapir

Behaldninga av verdipapir utgjer til saman 339,4 mill. kroner. 125,7 mill. kroner er i renteberande papir. 28,7 mill. kroner er aksjefond og eigenkapitalbevis. Desse, saman med dei renteberande verdipapira, blir verdivurdert etter det lågaste av kjøpskurs og marknadsverdien.

Anleggsporteføljen er vurdert til 184,9 mill. kroner. Dette inkluderer strategiske investeringar i fellesføretak gjennom alliansesamarbeidet (sjå note 16 a), og eigardelar i tilknytt selskap og dotterselskap, (sjå note 16 b).

Bokført endring i verdipapira viser for 2017 ein positiv resultat effekt med 8,6 mill. kroner, sjå note 8.

Plasseringar i verdipapir ligg innanfor dei grensene styret har sett. Styret får kvartalsvis rapportar over verdipapirporteføljen der bokført verdi, marknadsverdi og renterisiko går fram.

Eigenkapital og kapitaldekning

Etter overføring til sparebankfondet utgjer eigenkapitalen nå 758,1 mill. kroner. Heile eigenkapitalen er frå opptente overskot og gjev ein eigenkapitalandel på 13,58 %, rekna ved utgangen av året, mot 12,86 % ved førre års-skiftet. Rein kjernekapital og kjernekapitaldekninga utgjer 19,61 %. Kapitaldekninga utgjer 20,85 %. Da er ansvarleg lånekapital på 50 mill. kroner inkludert.

Innskot målt mot utlån

Innskot målt mot utlån utgjer 86,63 % mot 84,20 % ved førre årsskiftet.

Funding elles

Banken har ein god finansiell situasjon. Behov for funding er dekt gjennom opptak av obligasjonslån. Forfallsstrukturen går fram av note 20. Bankaktiviteten med finansielle instrument er avgrensa til å gjelde eigne posisjonar. Den totale eksponeringa og vurdering av risiko blir jamleg gjennomgått.

Intern kontroll og risikostyring

Generelt

SpareBank1 Lom og Skjåk har eit mål om å halde samla risikoeksponering på eit moderat nivå. Samstundes er det viktig for banken å stimulere til aktivitet og nyetablering i sitt primærmarknadsområde. Styret har vedteke prinsipp for risikostyring gjennom instruksar, retningslinjer og internkontroll. Styret får løpande orientering om utviklinga gjennom periodiske rapporteringar.

Styret meiner at den operasjonelle og finansielle risikoen er under kontroll, og at banken blir styrt etter reglar som er gjevne i lov, føresegner og i interne retningslinjer.

Pilar II og CRD-IV

Hausten 2017 vurderte Finanstilsynet SpareBank 1 Lom og Skjåk sitt samla risikonivå og tilhøyrande kapitalbehov, som resulterte i eit fastsatt Pilar 2-krav på 2,5 %. Vedtaksbrevet er offentleggjort på Finanstilsynet si heimeside. Desse vurderingane dannar saman med krava i CRD-IV regelverket, grunnlag for kor mykje kapital banken må ha for å dekkje den samla risikoen den er eksponert for. Bankens berekning av kapitalbehov er tilpassa Finans-

tilsynet sin metodikk, og attendemeldingane frå Finanstilsynet blir nytta i kapitalplanlegginga til banken. Rein kjernekapitaldekning og kapitaldekning er monaleg betra gjennom 2017, og styret meiner at banken er godt kapitalisert.

I samsvar med føresegn om risikostyring og internkontroll føreteik banken årleg ein gjennomgang av vesentlege risikoar som dei respektive verksemdsområda i banken er eksponert for. Desse vurderingane dannar grunnlag for kor mykje kapital banken må ha for å dekkje den samla risikoen den er eksponert for. Finansiell informasjon, pilar III, blir offentleggjort på banken si heimeside.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko representerer både på stutt og lang sikt ein trussel som kan medføre ein vesentleg kostnad. Banken observerer ikkje noko teikn på at underliggjande eksponering er større enn utrekna under basismetoden. Basismetoden blir nytta også i eigenvurderinga til banken.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er knytt til potensialet for tap på utlån eller garantiar til kundar, i tillegg til tap på plassering i verdipapir med mindre solide utferdarar. I tråd med føresegn frå Finanstilsynet og dei interne retningslinene gjennomgår banken regelmessig utlånsporteføljen med tanke på identifisering av moglege tapsutsette engasjement. Banken følgjer utviklinga i utlånsporteføljen tett med månadleg oppfølging av nøkkeltal, og følgjer med på at utviklinga av måltal relatert til utlånsporteføljen inngår som del av kvartalsvise risikorapportar til styret.

Porteføljane for privat- og bedriftsmarknaden har også gjennom 2017 vist ei positiv utvikling, der dei estimerte nivåa for forventa tap, uventa tap, sannsynlegheit for misleghald er redusert i begge porteføljane. Det er alltid ein viss risiko i utlånsporteføljen til banken. Vi har teke på oss ein auka risiko ved å vera med på utvikling av lokalt næringsliv, og ved at vi har store eigedomsengasjement utanom banken sitt primærmarknadsområde.

Tapa på utlån var i 2017 låge, og andelen av misleghaldne engasjement er lågare enn ved utgangen av førre året. Banken har intensivert arbeidet med å redusere misleghald, som har redusert delen av porteføljen som har vore

misleghalden eller nedskriven. Engasjementa i privat- og bedriftsmarknadsporteføljane i dei tre høgste risikogruppene er monaleg lågare enn ved utgangen av førre året. Med fokus på sunn vekst og tettare oppfølging av utsette engasjement budsjetterer banken med tap i 2018 på 0,14 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Styret meiner banken har god kontroll med engasjementa og vurderer den samla kreditt-risikoen uendra til moderat.

Valutarisiko

Banken er i liten grad direkte eksponert i valuta, men er indirekte eksponert gjennom å stille lånegarantiar for kundar med valutalån overfor SpareBank 1 SMN – primært i sveitsiske franc (CHF). Lånegarantiane er sikra med pant og inngår i den ordinære kredittvurderinga av låneengasjementet til banken. Styret meiner at evna valutakundane har til å svara for valutalåna er til stades, og at lånegarantiane framleis er tilfredsstillande dekt av pantesikringa som banken har etablert.

Rente-/kursrisiko

Styret reknar den totale renterisikoen for å vere låg. Behaldninga av omløpsaksjar og grunnfondsbevis er eksponert for kursrisiko, men styret vurderer at denne ut frå storleiken på behaldninga er av mindre omfang. Kursrisiko knytt til anleggsaksjar og strategiske investeringar er også til stades, men styret vurderer denne som låg. Situasjonen ved årsskiftet er at fleire av dei strategiske investeringane har ein meirverdi samanlikna med bokførte beløp.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen er primært knytt opp til behovet for ekstern funding på grunn av auke i utlån. Overføring av bustadlån til SpareBank 1 Boligkreditt har redusert behovet for eigne lån i marknaden, og er dermed med på å redusere likviditetsrisikoen. Det er dagleg oppfølging og vurderingar av likviditeten. Målsetjinga om samansetjing av balanse og forfallsstruktur på obligasjonslån, saman med etablerte trekkrettar, gjer at styret framleis meiner å ha ein kontrollert og låg risiko.

Strategisk risiko

SpareBank 1 Lom og Skjåk merka konkurranse og auka press på rentemarginen. Samstundes har banken hatt ei betydeleg kundetilstrøyming

i 2017. Måten vi driv banken på, vår desentraliserte avgjerdsprosess og at vi er lett tilgjengelege for kundane, er gode konkurransefortrinn.

Tilsette

Personalet

Ved utgangen av 2017 har SpareBank 1 Lom og Skjåk 54 tilsette ved dei fire kontora. Dette utgjør til saman 53 årsverk. I tillegg har banken vaktmeister og reinhaldar i deltidstilling ved eigedomen til banken i Bismo. Vi har fått sju nye medarbeidarar i 2017. Dette er Tonje E. Løkken, kundesrådgjevar daglegbank, Helge Rune Byrøygard, kundesrådgjevar daglegbank, Sindre Vangen, BM-rådgjevar, Gunnar Grindstuen, BM-rådgjevar, Trond Bråthen, fagansvarleg forsikring, Terje Olstad, kredittstøttemedarbeider og Aslaug Lindsø, kundesrådgjevar daglegbank.

Banken har dyktige medarbeidarar som står på for arbeidsgjevaren sin. Mange av dei tilsette i banken har gjennomført teoretisk og praktisk prøve og fått tittelen autorisert finansiell rådgjevar eller vorte sertifisert innan godkjenningssordninga for skadeforsikring. Dette styrkar kompetansen til rådgjevarane og vil ytterlegare forsterke kvaliteten i dialogen med kundane. Styret set stor pris på innsatsen til dei tilsette i banken.

Likestilling

Dei tilsette i banken fordeler seg med 31 kvinnelege og 23 mannlege. Alle har like moglegheiter til utdanning, arbeid og fagleg utvikling.

Målsetjinga om at det ikkje skal vera lønsskilnad mellom kvinner og menn i banken for medarbeidarar i same type stilling, meiner vi er oppfylt. Det kan vere lønsskilnader mellom stillingar ut ifrå stillingsinnhald og krav til kvalifikasjonar. Leiargruppa i banken er samansett av fire menn og to kvinner. Styret er samansett av tre menn og tre kvinner. Sidan 2008 har fordelinga av kvinner og menn blant dei banktilsette endra seg frå tilnærma 50–50-fordeling til ei overvekt av kvinnelege med om lag 57 %

Arbeidsmiljø

Sjukefråværet i 2017 utgjorde 2,69 %, mot 6,96 % året før. Banken hadde framleis langtids-sjukmelde i 2017. Det har ikkje vore arbeidsuhell knytt til aktiviteten i 2017. Styret meiner at banken har eit arbeidsmiljø som er godt og positivt, til glede for den enkelte medarbeidar, kunde og bank.

Diskriminering

Diskriminering er det same som usakleg forskjellsbehandling, som vil vera i strid med arbeidsmiljølova. SpareBank 1 Lom og Skjåk skal arbeide målretta for å fremje likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsett funksjonsevne, etnisk avstamming, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Det er ei målsetting i Sparebank 1 Lom og Skjåk at etnisk tilhøyrse ikkje skal vere til hinder for å bli rekruttert. Korkje styret eller administrasjonen i SpareBank 1 Lom og Skjåk er kjent med tilhøve som kan oppfattast som diskriminerande.

Energi- og klimarekneskap 2016

Formålet med energi- og klimarekneskapen er å vise oversikta over klimagassutsleppet (GHG-utslepp) i organisasjonen som del av ein overordna klimastrategi. Ein klimarekneskap er eit viktig verktøy i arbeidet med å identifisere konkrete tiltak for å redusere energiforbruk og tilhøyrande GHG-utslepp. Denne årlege rapporten gjer organisasjonen i stand til å måle nøkkeltal og dermed evaluere seg sjølv over tid. Rapporten omfattar heile verksemda i SpareBank 1 Lom og Skjåk.

Informasjonen i ein klimarekneskap stammar frå både eksterne og interne kjelder, og blir omrekna til tonn CO₂-ekvivalentar. Analysen er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utvikla av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative» – GHG-protokollen. Dette er den mest brukte metoden verda over for å måle

utslepp av klimagassar. ISO standard 14064-I er basert på denne.

Sparebank 1 Lom og Skjåk hadde i 2017 eit totalt klimagassutslepp på 38 tonn CO₂-ekvivalentar (tCO₂e). Dette er ein reduksjon på 8 tCO₂e, tilsvarande 17 %, samanlikna med 2016. Klimagassutsleppa fordeler seg i 2017 med 3,2 tCO₂e, 8 %, til Scope 1, 25,3 tCO₂e, 66 %, til Scope 2 og 9,7 tCO₂e, 25 %, til Scope 3. Det har vore ein reduksjon i alle tre scopa frå 2016 til 2017.

Energiforbruk pr. areal har auka med 4,2 %, og både utslepp per årsverk og per mill. NOK omsetjing er redusert frå 2016 til 2017.

Scope 1

Transport: Faktisk forbruk av fossilt brensel til køyring (eigd, leigd, leasa). Bruk av diesel (B5) står i 2017 for utslepp tilsvarande 3,2 tCO₂e. Dette er ein reduksjon på 57 % frå året før.

Kategori	Forklaring	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp (tCO ₂ e)	Utslipp (fordeling)
Transport				13.3	3.2	8.4%
Diesel (B5)	Firmabil	1 262.0	liter	13.3	3.2	8.4%
Scope 1 total				13.3	3.2	8.4%
Elektrisitet*				487.0	25.3	66.2%
Elektrisitet Nordisk miks		486 970.0	kWh	487.0	25.3	66.2%
Fjernvarme generelt				-	-	-
District heating Bio 90%		-	kWh	-	-	-
Scope 2 total				487.0	25.3	66.2%
Flyreiser				-	0.3	0.8%
Fly kontinentalt		2.0	Ant. reiser	-	0.2	0.5%
Fly interkontinentalt		-	Ant. reiser	-	-	-
Fly nordisk		2.0	Ant. reiser	-	0,1	0,3%
Forretningsreiser				-	6.4	16.8%
Km-godtgj. bil (NO)		44 591.0	km	-	6.4	16.8%
Avfall				-	1.9	4.9%
Restavfall, forbrenning		3 700.0	kg	-	1.9	4.9%
Papir, gjenvinning		715.0	kg	-	-	0.1%
Papirforbruk				-	1.1	2.8%
Papir, kontor		945.0	kg	-	1.1	2.8%
Scope 3 total				-	9,7	25,4%
Total				500.3	38.2	100.0%
*Alternativ beregning utslipp fra el (Markedbasert metode)						

Scope 2

Elektrisitet: Målt forbruk av elektrisitet i gassutslipp frå elektrisitet utrekna med den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren Nordisk miks. Utsleppa frå elektrisitetsbruk er redusert med 3,3 %, samanlikna med 2016.

Merk at utslippsfaktoren Nordisk miks er redusert med 7 % sidan 2016, noko som reflekterer at det er produsert straum frå kjelder med lågare klimagassutslipp (som vasskraft samanlikna med gasskraft) i 2017 samanlikna med 2016.

Årsrapport - klimagassutslipp (tCO₂e)

Kategori	Forklaring	2015	2016	2017	% endring fra forrige år
Transport					-
Diesel (B5)	Firmabil	6.8	7.5	3.2	-57.2%
Scope 1 Utslipp		6.8	7.5	3.2	-57,2%
Fjernvarme generelt					
District heating Bio 90%		-	-	-	-
Elektrisitet*					-
Elektrisitet Nordisk miks		26.7	26.2	25.3	-3.3%
Scope 2 Utslipp		26.7	26.2	25.3	-3.3%
Flyreiser					
Fly kontinentalt		1.1	1.0	0.2	-80.9%
Fly nordisk		0.4	0.3	0.1	-52.0%
Forretningsreiser					-
Km-godtgj.bil (NO)		2.7	8.4	6.4	-23.1%
Papirforbruk					-
Papir, kontor			1.0	1.1	12.4%
Avfall					-
Papir, gjenvinning		0.1	-	-	-
Restavfall, forbrenning		3.6	1.6	1.9	14.7%
Scope 3 Utslipp		7.9	12.2	9.7	-20.6%
Total		41.4	45.9	38.2	-16.7%
Prosentvis endring			10.8%	-16.7%	
* Alternativ beregning utslipp fra					
el (Markedbasert metode)		122.1			
Prosentvis endring			-100%	-	

Nøkkeltall - Energi og klimaindikatorer

Navn	2015	2016	2017	% endring fra forrige år
Sum kWh/m ²	222.2	249.3	259.7	4.2%
Sum kvadratmeter(m ²)	1 875.0	1 875.0	1 875.0	-
Totale utslipp (S1+S2+S3) (tCO ₂ e)	41.4	45.9	38.2	-16.7%
Totale tCO ₂ e/årsverk	0.9	0.9	0.7	-21,4%
Total tCO ₂ e/omsetning	0.3	0.3	0.3	-19.9%
MWh/ÅV	9.2	9.9	9.4	-5.1%
Årsverk	48.0	50.0	53.0	6.0%

Elektrisitet med ein marknadsbasert faktor er presentert under tabellane i denne rapporten. Ettersom banken har kjøpt opphavsgarantiar for elektrisitetsforbruket i 2017, er utsleppsfaktoren null. Selskapet hadde derfor ikkje utslepp frå bruk av elektrisitet i 2017 i eit marknadsbasert perspektiv.

Praksisen med å presentere utsleppa frå elektrisitetsforbruk med to ulike utsleppsfaktorar, er forklart under Scope 2 i Metode og kjelder.

Scope 3

Flyreiser: Målt i talet på reiser pr. region. Utslepp frå flyreiser i 2017 tilsvarar 0,3 tCO₂e, og utgjer 0,8 % av totale utslepp i 2017.

Km-godtgjering: I 2017 er det gjeve godtgjering for 44 591 km. Dette gjev eit utslepp på 6,4 tCO₂e, og er ein reduksjon på 23 % frå 2016.

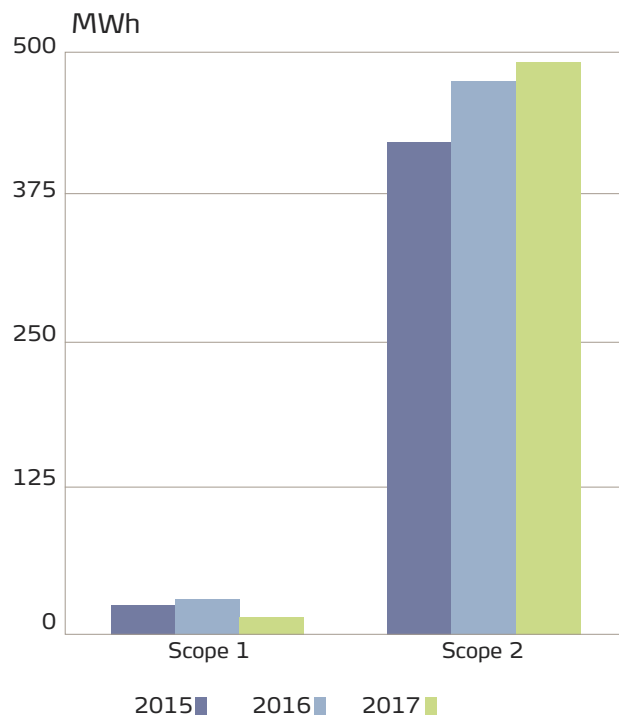
Papirforbruk: Rapportert mengde innkjøpt papir til kontor. Utslepp frå innkjøpt papir utgjer 1,1 tCO₂e i 2017.

Avfall: Rapportert avfall i kg fordelt på ulike avfallsfraksjonar, og behandlingsmetode (resirkulert, energiattvunne, deponert). Avfall står for eit utslepp på 1,9 tCO₂e i 2017, og utgjer 5 % av totale klimagassutslepp. Utsleppa har auka med 0,3 tCO₂e frå 2016 til 2017. Utslepp knytt til papiravfall er på under 0,1 tCO₂e. Dette er relativt lite og berre merkt med ein strek i tabellen.

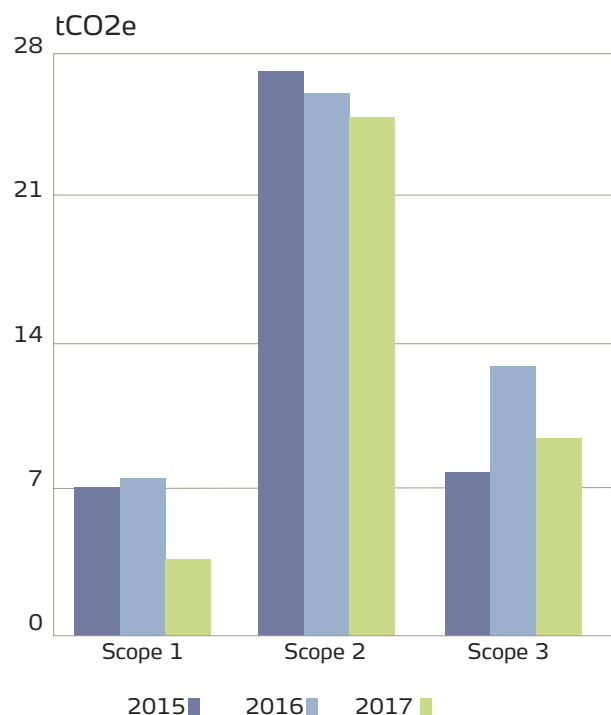
Det er ein viktig del av samfunnsansvaret vårt å vera bevisste på kva påverknad vi har på naturen, klimaet og miljøet rundt oss. Derfor har banken utarbeidd ein miljørapport for å kunne identifisere utsleppa, talfeste ureininga og gjera oss i stand til å setja målretta tiltak i verk.

Formålet er å gje eit grunnlag for å vurdere bedrifta i miljørassamanheng, og arbeide systematisk for å minske påverknaden på det ytre miljøet.

Årlig energiforbruk (MWh) Scope 1 & 2

Årlige klimagassutslepp per Scope

SpareBank 1 Gruppen og Banksamarbeidet

SpareBank 1 Gruppen AS er morselskapet til 8 dotterselskap som alle utviklar og leverer produkt til alliansebankane som igjen tilbyr desse til kundane i lokalmarkedene sine.

Selskapet utviklar og leverer også produkt til LOs forbund og forbundsmedlemmer gjennom fordelsprogrammet LOfavør.

SpareBank 1 Gruppen AS er 100 prosent eigd av SpareBank 1-bankar og Landsorganisasjonen LO med følgjande eigarbrøk:

SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %),
SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %),
SpareBank 1 SMN (19,5 %),
Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %),
SpareBank 1 Østlandet (12,4 %),
Landsorganisasjonen og fagforbund tilknytt LO (9,6 %).

SpareBank 1 Gruppen AS eig 100 % av aksjane i følgjande dotterselskap per 1. januar 2018:

- SpareBank 1 Forsikring AS (livsforsikring)
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS
- ODIN Forvaltning AS
- Conecto AS (inkasso)
- SpareBank 1 Factoring AS

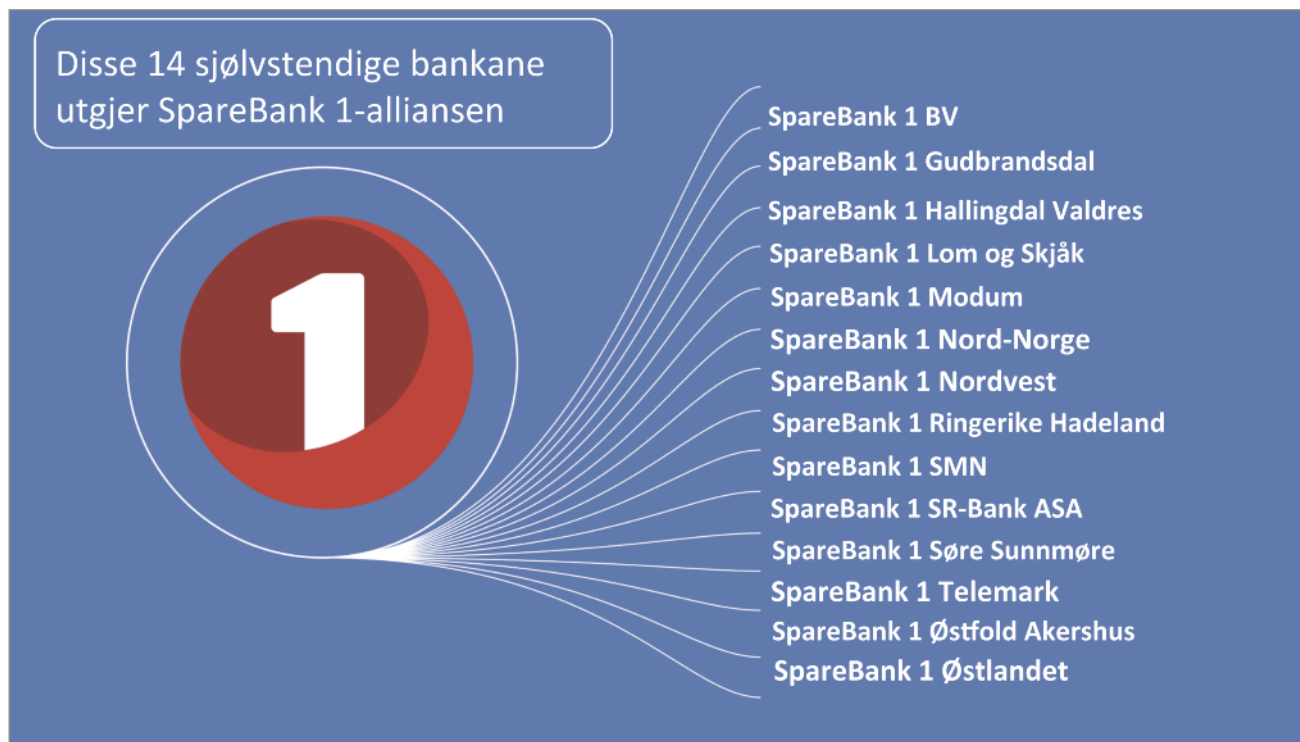
- SpareBank 1 Portefølje AS
- SpareBank 1 Spleis AS
- SpareBank 1 Medlemskort AS
(eig 51 % – forvaltning av LOfavør)

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har det administrative ansvaret for samarbeidsprosessar og leveransar av tenester til SpareBank 1-alliansen.

Selskapet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstenester til allianse-bankane. Selskapet bidreg til felles aktivitetar som gjev bankane stordrifts- og kompetansefordelar. Selskapet eig og forvaltar også dei immaterielle rettane til alliansen under felles merkevarenamn: SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er 100 prosent eigd av SpareBank 1-bankar og SpareBank 1 Gruppen AS med følgjande eigarbrøk: SpareBank 1 SR-Bank ASA (17,74 %), SpareBank 1 SMN (17,74 %), SpareBank 1 Nord-Norge (17,74 %), Samarbeidende Sparebanker Utvikling AS (17,74 %), SpareBank 1 Østlandet (19,04 %), SpareBank 1 Gruppen AS (10 %)

Selskapa i SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjer det som kallast **Alliansesamarbeidet**.

Alliansesamarbeidets visjon:

Attraktive for kundane og bankane!

Verdiar:

Nær og dyktig.

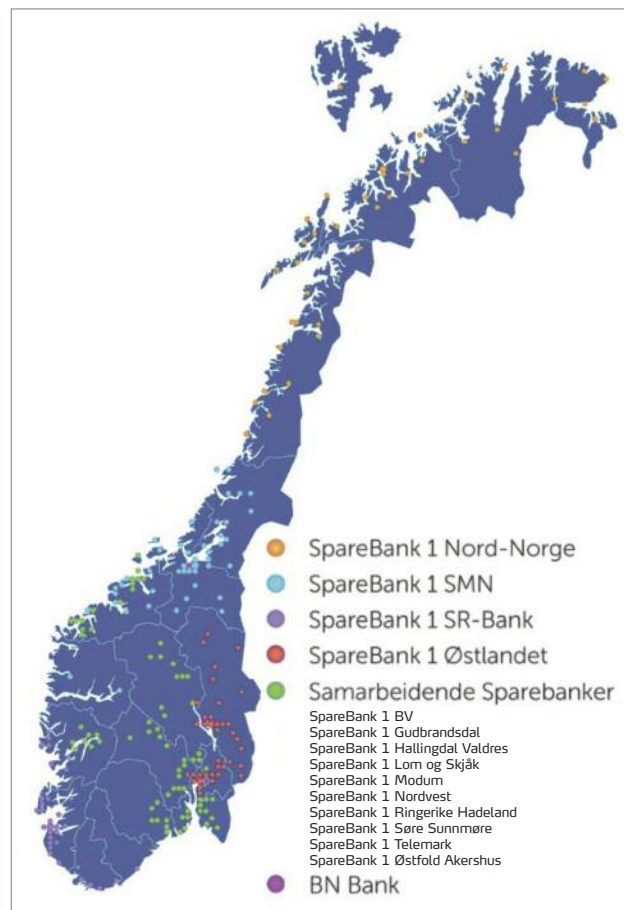
Desse selskapa er og tilknytt alliansen og eigd av fleire av SpareBank 1-bankane:

SpareBank 1 Betaling AS, SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Markets AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, BN Bank ASA

Bankene i SpareBank 1-alliansen består av 14 sjølvstendige sparebankar (juridiske einingar). Totalt arbeider rundt 7 000 tilsette i SpareBank 1, og ca. 1 200 av dei er tilsett i Alliansesamarbeidet.

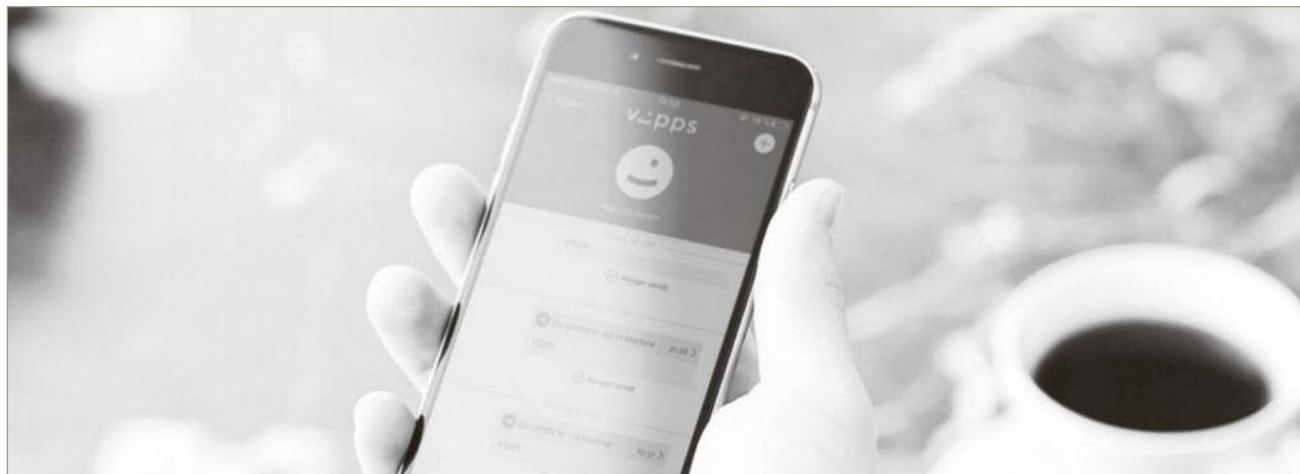
SpareBank 1 Betaling (Vipps)

Hausten 2017 vart mobilbetalingstenesta til SpareBank1-alliansen, mCASH, slått saman med Vipps. Fleire norske bankgrupperingar gjekk inn på eigarsida i selskapet, og alle av bankane i Noreg har Vipps som mobilbetalingsteneste. Bank ID og BankAxept skal fusjonere med Vipps for å ta opp kampen om dei framtidige betalingsløysingane. Vipps har mål om å vera det leiande finansteknologimiljøet i Norden, og for SpareBank 1 vil eigardel og tett samarbeid med Vipps vera viktig for å halde på kunderelasjonar etter innføringa av PSD2. Vipps vil i løpet av 2018 lansere fleire tenester som vil forenkle kvardagen for bankkundane, og med kontointegrasjon også sørge for å halde kostnadene nede.

Av dei 14 sjølvstendige sparebankane som inngår i SpareBank 1-alliansen er det både:

- ✓ Børsnoterte bankar
- ✓ Eigenkapitalbevisbankar
- ✓ Tradisjonelle sparebankar
- ✓ Aksjesparebank

EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS

Banken er deleigar i EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS med 20,7 %. Selskapet er medlem av EiendomsMegler 1, og vi meiner eigarskapet vårt kan gje synergieffektar. Årsresultatet i 2017 vart kr 2 188 448 etter finans og skatt. Omsetninga gjekk ned frå kr 26 340 262 i 2016 til kr 23 967 671 i 2017.

Lom og Skjåk Sparebanks Næringslivsfond

Næringslivsfondet i banken har ein grunnkapital på kr 4 000 000,-. Føremålet til fondet er å styrke næringslivet i distriktet. Kr 250 000 kan kvart år delast ut til prosjekt og forarbeid for nyetableringar, og til å styrke eksisterande verksemdar med tilskot til produktutvikling, konsulenttenester, opplæring og marknadsføring. Pågangen varierer noko frå år til år, og det er kvart år mange kvalifiserte som søker om midlar.

Framtida

SpareBank1 Lom og Skjåk legg vekt på ein sunn vekst, på høgde med, eller over den generelle bankmarknaden. Vi skal prestere gode nøkkeltal, og gjennom dette styrke eksistensgrunnlaget til banken. Sjølvstende står sterkt og er teke inn i strategidokumenta til banken.

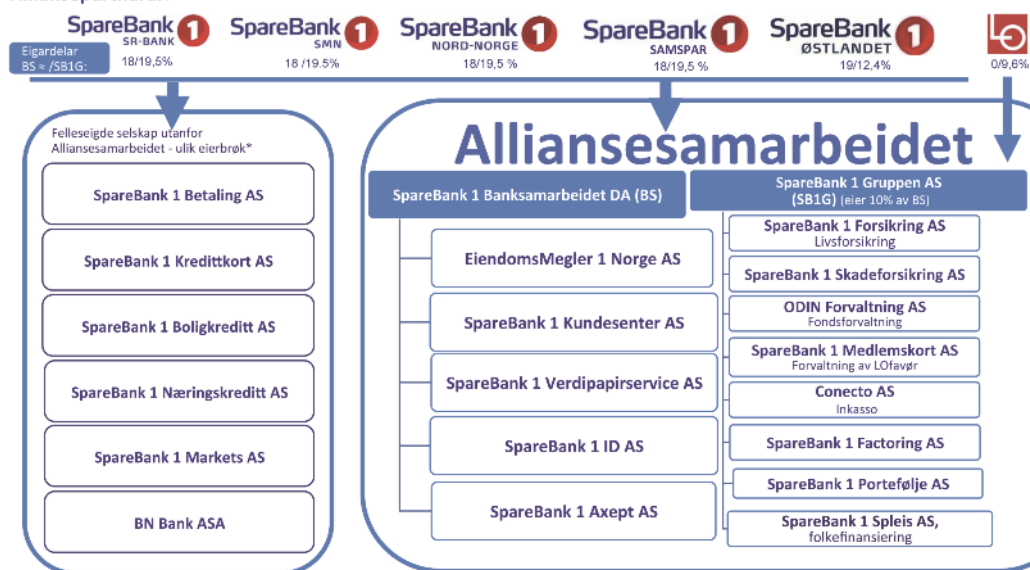
Ny strategiplan for 2017–2020 vart vedteken i styret i november 2016. SpareBank 1 Lom og Skjåk skal utvikle seg frå å vera ein tradisjonell lokalbank til ein moderne lokalbank med tradisjonar i 2020.

God resultatutvikling er viktig for å møte dei strengare regulatoriske krava til bankane. Styresmaktene sine krav om styrking av soliditeten, større likviditetsbuffer og auka kapitaldekning inneber at banken må søkje å bli enda meir kostnadseffektiv og ha ein framleis sunn utlånsvekst. Det er viktig at veksten i utlån ikkje påfører banken tap, og at vi har god kvalitet i kundeporteføljen.

Vi opplever sterk konkurranse i bankmarknaden, og dette vil truleg presse rentemarginen ytterlegare ned i 2018.

Det er viktig for oss å halde posisjonen vår som den leiande banken i dei fem norddals-kommunane Skjåk, Lom, Vågå, Lesja og Dovre. Eit stort potensial for banken er medlemmene i LO der SpareBank1 har sterke relasjonar. Dette arbeidet skal styrkast gjennom marknadsføring av produkt tilrettelagt nettopp for dette segmentet. Eit anna viktig segment for banken er ungdom. Elles skal vi satse på nye kundar i primærmarknaden vår. Ein viktig marknad for oss er Oslo og Akershus, som vi også skal ha vekst i.

Alliansepartnarar:

Styret i banken: Frå høgre Wenche Ritha Vilhelmsen, Hans Ivar Kolden (styreleiar), Unni Strand (adm. banksjef), Jo Trygve Lyngved, Anne Lise Marstein, Sigbjørn Oppheim og Tordis Brandsar.

Vi er ein bank med stort samfunnsengasjement og dyktige medarbeidarar. Sjølv om styresmaktene gjennom lover og føresegner stiller nesten like strenge krav til ein lokalbank som til nasjonale bankar, skal vi med offensiv tilnærming og endringsvilje, kontinuerleg utvikle oss til beste for kundar, tilsette og samfunnet kring oss.

Banken skal også i 2018 vera lønnsam og bidra til verdiskaping for kundar og lokalsamfunn. Visjonen vår er «din lokalbank – der du er», og denne visjonen skal vi etterleva.

Takk til forretningskontaktar, tillitsvalde og tilsette

Styret takkar forretningskontaktar, tillitsvalde og dei tilsette for godt samarbeid i 2017. Banken har stor oppslutning av både gamle og nye kundar. Solid innsats i alle ledd i organisasjonen er eit godt utgangspunkt.

Lom, 14. februar 2018

Hans Kolden

Hans Ivar Kolden (styreleiar)

Tordis Brandsar

Tordis Brandsar

Jo Trygve Lyngved

Jo Trygve Lyngved

Sigbjørn Oppheim

Sigbjørn Oppheim

Anne-Lise Marstein

Anne-Lise Marstein

Wenche Ritha Vilhelmsen

Wenche Ritha Vilhelmsen

Unni Strand

Unni Strand (adm. banksjef)

(tall i 1000 kr)	Noter	2017	2016
Renteinntekter og lignende inntekter		160 358	159 954
Rentekostnader og lignende kostnader		54 030	54 107
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	4	106 328	105 848
Provisjonsinntekter	5	36 249	31 802
Provisjonskostnader	5	2 435	2 607
Annen driftsinntekter	6	589	582
Netto provisjons- og andre inntekter		34 403	29 778
Utbytte	7	42 658	21 872
Netto verdiendring og gevinst/tap (-) på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	8	8 597	17 848
Netto avkastning på finansielle investeringer		51 255	39 721
Sum inntekter		191 986	175 346
Lønn og andre personalkostnader	9,17	43 331	33 702
Administrasjonskostnader	10	25 707	23 774
Ordinære avskrivninger	10,12	3 564	3 442
Annen driftskostnad	10	11 247	11 170
Sum driftskostnader		83 849	72 088
Driftsresultat før tap		108 137	103 257
Tap på utlån og garantier	14	4 427	3 040
Tap (-)/ gevinst på verdipapirer som er anleggsmidler	16	0	0
Resultat av ordinær drift før skatt		103 710	100 218
Skattekostnad	11	15 489	15 714
Resultat av ordinær drift etter skatt		88 221	84 504
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		87 771	84 204
Overført til gavefond og/eller gaver		450	300
Sum disponeringer	22	88 221	84 504

(tall i 1000 kr)	Note	2017	2016
EIENDELER			
Konter og fordringer på sentralbanker		42 735	58 378
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	553 682	297 818
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14,18	4 625 708	4 494 645
-Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-12 751	-8 668
-Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-18 130	-18 584
Sum netto utlån og fordringer på kunder		4 594 827	4 467 393
Obligasjoner og sertifikater	15,18	125 713	132 169
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	16	138 486	156 775
Aksjer i felleskontrollert virksomhet	16	72 296	48 589
Aksjer i datterselskap/tilknyttet selskap	16	2 863	2 863
Utsatt skattefordel	11	891	1 396
Varige driftsmidler	12	31 060	30 674
Andre eiendeler		1 672	1 178
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		17 742	16 592
SUM EIENDELER		5 581 965	5 213 827
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	20	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	19	4 007 048	3 784 584
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20	715 557	659 993
Betalbar skatt	11	14 587	14 931
Annen kortiktig gjeld		19 215	13 275
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		11 342	9 472
Pensjonsforpliktelser	17	3 151	5 784
Spesifiserte tapsavsetninger garantier	14	2 968	5 400
Annen ansvarlig lånekapital	21	50 000	50 000
SUM GJELD		4 823 869	4 543 437
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital:			
Sparebankens fond		758 096	670 389
SUM EGENKAPITAL	22,23	758 096	670 389
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		5 581 965	5 213 827
Poster utenom balansen:			
Garantier	26	191	195
Pantsettinger	27		
Derivat	24		

Styret for SpareBank 1 Lom og Skjåk
 Lom, 31.desember 2017
 onsdag 14. februar 2018

 Hans Ivar Kolden
 Styreleder

 Tordis Brandsar

 Jo Trygve Lyngved

 Sigbjørn Oppheim

 Anne-Lise Marstein

 Wenche Ritha Vilhelmsen

 Unni Strand
 Adm.banksjef

		2017	2016
Resultat av ordinær drift før skatt		103 710	100 218
Ordinære avskrivninger		3 564	3 442
Tap på utlån		6 858	2 890
Tap på garantier		-2 432	150
Betalbare skatter		-15 303	-14 920
Avsatt til gaver		-450	-300
Tilført fra årets drift		95 948	91 480
Endring diverse gjeld		5 092	-18
Endring diverse fordringer		-1 646	-6 625
Likviditetsendring i resultatregnskapet		99 394	84 837
Endring brutto utlån		-134 292	-389 383
Endring kortsiktige verdipapir		8 870	10 173
Endring innskudd fra kunder		222 465	385 818
Netto likviditetsendring fra virksomheten	A	196 437	91 445
Investering i varige driftsmidler		-3 949	-2 748
Endring langsiktige verdipapirer		-7 832	-31 563
Likviditetsendring vedr investeringer	B	-11 781	-34 311
Endring obligasjonsgjeld		55 564	-136 627
Likviditetsendring fra finansiering	C	55 564	-136 627
A+B+C Sum endring likvider		240 220	-79 492
Likvidbeholdning 1.1.		356 196	435 689
Likvidbeholdning 31.12.		596 416	356 196
<i>som består av:</i>			
Kasse, Norges Bank		42 735	58 378
Likviditetsinnskudd andre finansinstitusjoner		553 682	297 818
SUM		596 416	356 196

Note 1 Generell informasjon

SpareBank 1 Lom og Skjåk har forretningsadresse Sognefjellsvegen 4, 2686 Lom. Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 888 015. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

Banken har ett datterselskap; Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap inkludert datterselskapet ettersom de økonomiske størrelsene i Verdigjenvinning Lom og Skjåk ikke er av en slik størrelse at de vil påvirke bankens resultater eller balanse i vesentlig grad. Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs. ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Inntektsføring og kostnadsføring

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader, i tråd med de generelle regnskapsprinsipper i regnskapsloven. Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og føres som gjeld i bankens balanse. Opptjente ikke betalte inntekter inntektsføres og føres opp som et tilgodehavende i balansen. Utbytte fra aksjer og egenkapitalbevis inntektsføres det året det mottas. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten utføres. Etableringsgebyr overstiger ikke kostnadene forbundet med etablering av lån og tas derfor til inntekt i etableringsåret.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Utlån og garantier

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Utlån til kunder blir pr 31.12.2017 vurdert til virkelig verdi. Utlån skal i senere perioder etter etableringstidspunktet, vurderes til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalte avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall gitt en inntruffet tapshendelse. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14a).

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og rapporteres som dette når forfalte avdrag og renter ikke er betalt 90 dager etter forfall. Det samme gjelder for rammekreditter som er overtrukket. Tapsutsatte engasjementer hvor det er åpnet konkurs- eller gjeldsforhandlinger, iverksatt rettslig inkasso, utpanting er foretatt, utlegg er tatt eller hvor andre forhold som svikt i likviditet eller soliditet eller brudd på øvrige klausuler i låneavtaler med banken, klassifiseres også som misligholdt. Utlån og andre engasjement som ikke er misligholdte, men hvor situasjonen til selskapet gjør det sannsynlig at banken påføres tap, klassifiseres som tapsutsatte.

Før hvert kvartalsskifte blir alle engasjement i de to høyeste risikoklassene gjennomgått med hensyn til eventuell nedskrivning. Andre vesentlige engasjement blir gjennomgått årlig uavhengig av risikoklasser.

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive bevis for at et utlån til en kunde eller en gruppe av utlån til kunder, har verdifall.

Individuelle nedskrivninger foretas dersom det foreligger objektive bevis på redusert kredittkvalitet hos kunden.

Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data institusjonen har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantsikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes, er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når banken konstaterer tap på engasjement, som det tidligere er gjennomført individuelle nedskrivninger på, blir hele tapet rapportert som konstatert i perioden, mens den individuelle nedskrivningen blir tilbakeført. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balansedagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektorer og hovednæringer samt risikoklasse.

Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder:

- Negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen, eller
- Nasjonale eller lokale økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i utlånsgruppen.

Individuelle og gruppevis nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er etablert som kredittforetak etter konsesjon fra Finanstilsynet og er lokalisert i Stavanger. Hovedformålet med foretaket er å sikre eierne stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige priser. Lov med forskrifter som gir foretaket anledning til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett, ble ferdigstilt juni 2007. SpareBank 1 Lom og Skjåk har ved utgangen av 2017 overført 1.390,3 mill. kr i boliglån til foretaket og beløpet er ikke med i note 14 c) "Risikoklassifisering".

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunkt reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt.

Aksjer i felleskontrollert virksomhet

Investering i felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis

Ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi per post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis som er notert på børs, er klassifisert som omløpsmidler. Hvert enkelt verdipapir blir vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.

Obligasjoner, sertifikater og ansvarlige lån

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler. Hvert enkelt papir blir vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi pr 31.12.

Egenutstedte obligasjoner

Tilbakekjøp av egne obligasjoner for nedregulering av gjeld nettoføres mot obligasjonsgjelden. Tap eller gevinst som har oppstått ved kjøp eller salg av egne obligasjoner i annenhåndsmarkedet behandles som over- eller underkurs ved utstedelse.

Pr. 31.12.2017 var bankens beholdning av egne obligasjoner kr 100 mill.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres. Øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler, føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Banken hadde ved utgangen av regnskapsåret 2017 ingen overtatte eiendeler.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelene vil bli realisert i fremtiden. I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,15 %. Skatten inngår i betalbar skatt.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital omfatter utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner. Verdipapirgjelden og den ansvarlige lånekapitalen er pr 31.12. vurdert til amortisert kost korrigert for over-/underkurs.

Pensjoner

Bankens tjenestepensjonsordning oppfyller lovens krav om tjenestepensjon.

Banken har ingen ordinær ytelsesbasert ordning da den tidligere ordningen ble avviklet 31.12.2016. Alle tidligere medlemmer omfattes nå av innskuddsbasert ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring. For den innskuddsbaserte ordningen vil årets pensjonskostnad tilsvare årets påløpte premie.

Banken har imidlertid en forpliktelse knyttet til tidligere administrerende banksjef. Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene i denne avtalen skjer etter aktuarielle prinsipper. Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Det henvises til note 17 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

Bankens prinsipper for bokføring av pensjonsforpliktelser og -kostnader er i tråd med NRS 6A om å anvende IAS 19 Ytelser til ansatte i stedet for NRS 6 Pensjonskostnader. Estimatavikket føres i tråd med IAS 19 direkte mot egenkapitalen.

AFP ordningen i privat sektor

Fra 1.1.2011 er det innført nye regler for AFP i privat sektor. Ny AFP-ordning skal finansieres med premier fra alle arbeidsgiverne med en prosentandel av lønn. Dette i motsetning til gammel ordning hvor den enkelte bank betalte en egenandel på 60-100 % ved AFP-uttak for bankens ansatte.

Ny AFP-ordning er ansett å være en ytelsesbasert ordning. Administrator har pr i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn behandles ny AFP-ordning som en innskuddsordning. Årspremien er bokført som en kostnad i resultatregnskapet.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas nedskrivninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

Det gis opplysninger om tapsutsatte forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle derivater

Banken har tatt opp sikringsforretninger i form av swap-avtaler som sikrer banken mot svingninger i rente på utlån med fast rente. Swap-avtalene er regnskapsført som sikringsinstrumenter som ikke balanseføres så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balanseposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet).

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen, er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst dersom dette er vesentlig.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden og viser hvordan banken får tilført midler og hvordan disse er disponert.

IFRS9

IFRS9 vil gjelde fra 1.1.2019, noe som vil medføre endringer i reglene for tapsnedskrivninger. Nytt regelverk vil kunne føre til økte tapsnedskrivninger, men foreløpige beregninger tilsier at det ikke medfører vesentlige økninger.

Note 3 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Risikostyring i SpareBank 1 Lom og Skjåk er en prosess for å identifisere, håndtere og følge opp risikoer slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi, dog slik at de til enhver tid strategiske kapitalmål oppfylles
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi- og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at SpareBank 1 Lom og Skjåk har en ansvarlig kapital og ren kjernekapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og –systemer og at risikoeksponeringen overvåkes.

De ulike forretningsområdene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring og –eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt.

Risk controller er ansvarlig for risikostyring og compliance samt å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risikostyring og kontroll, herunder risikoanalyser, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper. I tillegg er risk controller ansvarlig for overordnet risikoovervåkning og periodisk risikorapportering til styret.

Risikoen til SpareBank 1 Lom og Skjåk tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1 Alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 % av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper, baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1 Lom og Skjåk på, så som:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kreditt risiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Kreditt risiko

Den største finansielle risikoeksponeringen til SpareBank 1 Lom og Skjåk er kreditt risiko i utlånsporteføljen. Kreditt risiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Styret gjennomgår ved behov bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videre delegerer fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

SpareBank 1 Lom og Skjåk bruker statistiske modeller utviklet i SpareBank 1 Alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; svært lav, lav, middels, høy og svært høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kreditt risiko. Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kreditt risiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens strategi for verdipapirer hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer samt maksimalrammer for eksponering pr. bransje og pr. utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter og aksje-/verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer.

SpareBank 1 Lom og Skjåk sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen. For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at SpareBank 1 Lom og Skjåk ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Vi viser til note 25. mot låneadgang i Norges Bank. Vi viser til note 25.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tap som følge av endringer i valutakurser. Bankens balanseposter i utenlandsk valuta utgjøres av kassebeholdningen. Dette er omregnet til norske kroner basert på kursen ved årets utgang. Risiko for valutatap ansees å være uvesentlig.

Note 4 Netto renteinntekter

Renteinntekter	2017	2016
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 413	2 189
Renter av utlån til og fordringer på kunder	156 261	155 922
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	1 683	1 843
Sum renteinntekter	160 358	159 954
Rentekostnader		
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	36 132	35 837
Renter på ansvarlig lånekapital	1 506	1 581
Renter på utstedte verdipapirer	13 562	14 089
Renter annen gjeld	2	3
Avgifter til Bankenes sikringsfond	2 827	2 595
Sum rentekostnader	54 030	54 107
Sum netto renteinntekter	106 328	105 848

Note 5 Netto provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter	2017	2016
Garantiprovisjon	3 542	3 906
Verdipapiromsetning og - forvaltning	3 949	3 519
Forsikringstjenester	6 469	5 730
Betalingsformidling	9 358	9 328
Boligkreditt	11 699	8 659
Andre provisjonsinntekter	1 231	660
Sum provisjonsinntekter	36 249	31 802
Provisjonskostnader		
Andre gebyrer og provisjonskostnader	2 435	2 607
Sum provisjonskostnader	2 435	2 607
Sum netto provisjonsinntekter	33 814	29 196

Note 6 Andre driftsinntekter

	2017	2016
Driftsinntekter faste eiendommer	33	33
Andre driftsinntekter	555	549
Sum andre driftsinntekter	589	582

Note 7 Utbytte

	2017	2016
Utbytte fra aksjer, andeler og grunnfondsbevis	3 447	6 440
Utbytte fra datterselskap	0	0
Utbytte fra felleskontrollert virksomhet*	39 211	15 432
Sum utbytte	42 658	21 872

*Utbytte fra Samarbeidende Sparebanker AS utgjorde 34,3 mill. kroner. Samarbeidende Sparebanker AS endret prinsipp for utbetaling av utbytte fra Sparebank 1 Gruppen i 2017 slik at utbyttet skal kanaliseres til eierene samme år som utbyttet blir vedtatt. For 2017 utgjorde dette 17,2 mill. kroner.

Note 8 Netto verdiendring på verdipapirer

	2017	2016
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	674	500
Netto urealiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	82	658
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	7 193	14 198
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	30	2 044
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	618	448
Sum netto verdiendring på verdipapirer	8 597	17 848

Note 9 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

	2017	2016
Lønn	31 273	27 791
Pensjoner (note 17)	3 585	-851
Sosiale kostnader	8 473	6 762
Sum personalkostnader	43 331	33 702

Ansatte	2017	2016
Antall årsverk pr. 31.12:	53	50
Antall ansatte pr. 31.12:	54	52

På grunn av god budsjettoppnåelse i 2017 vedtok styret å utbetale overskuddsdeling til alle ansatte med kr 39.040 pr årsverk. Rentesubsidiering utlån til ansatte utgjør kr. 273.009 for 2017. For 2016 utgjorde det kr. 337.070. Ingen tillitsvalgte har i kraft av sine verv rentesubsidiering på utlån. Utlån til ansatte, se note 14a.

Ytelser til ledende ansatte i 2017

Tittel	Navn	Ordinær lønn	Andre godtgj.	Pensjonskostnader	Sum	Lån
Adm. banksjef	Unni Strand	961	19	188	1 168	0
Viseadm. banksjef	Pål Åge Sjurgard*	941	21	195	1 157	592
Banksjef bedrift	Nils Arne Haugen*	905	27	172	1 104	2 922
Banksjef kundesenter	Ingvard Olstad*	817	25	138	980	1 500
Banksjef forretningsstøtte/stab	Ola Aarvik	984	27	118	1 129	4 410
Marked- og komm. ansvarlig	Kristin Nygård Lonbakken	652	28	50	730	3 155

* I pensjonskostnader ligger også en kompensasjon for bortfallet i forbindelse med overgang fra YTP til ITP, jfr note 17.

Vilkår for lån til ledende ansatte avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for alle ansatte. Representanter i selskapsorganer har lån til ordinære vilkår.

Ledergruppen har ikke rettigheter utover ordinær pensjon tilsvarende øvrige ansatte ref omtale under regnskapsprinsipper (note 2 og note 17). Ansettelsesavtale med adm. banksjef medfører ingen øvrige forpliktelser for banken ved fratreden.

Ytelser til styret i 2016

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Styreleder	Hans Ivar Kolden	166,0	3 047
Nestleder	Tordis Brandsar	61,0	2 257
Styrets medlemmer:	Anne Lise Marstein	60,8	1 487
	Jo Trygve Lyngved	60,8	245
Ansattes representant	Sigbjørn Oppheim	63,3	1 705
	Wenche Ritha Vilhelmsen	60,3	1 020
Vararepresentanter		13,5	3 000
Sum		485,7	12 761

For valutilån er oppgitt høyeste beløp av garanti for valutilånet og reell verdi av valutilånet pr. 31.12.17

Lånevilkår til styreleder er på de forskjellige lånene 2,45% med restløpetid på 14 år og 9 mnd., 2,75% med en restløpetid på 8 år og 3 samt 2,75% med en restløpetid på 12 år og 6 mnd. Vilkår for lån til styremedlemmer avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for alle styremedlemmer.

Opplysninger inkluderer evt. kausjonsansvar.

Ansattes representant i styret mottar også ordinær lønn, opptjener pensjonsrettigheter og mottar øvrig godtgjørelse som ikke er inkludert i tabellen over.

Styret har ikke avtaler om annet vederlag enn styre-/møtehonorer.

Ytelser til generalforsamlingen i 2017

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Leder	Herdis Kvamme Repp	20,3	325
Øvrige medlemmer	Samlede ytelser	20,0	21 877
Sum		40,3	

4 medlemmer av valgkomiteen har mottatt til sammen kr. 48.000 i honorar

Gruppering låneengasjement forstanderskapets medlemmer

Medlemmene i generalforsamlingen har låneengasjement mellom kr 0,- og 5 415 mill. kr, og fordelt i grupper slik:

Antall	Intervall låneengasjement pr. 31.12.17
1	0 kr.
4	0 - 1,5 mill kr.
5	1,5-3,0 mill kr.
2	over 3,0 mill kr.

Note 10 Driftskostnader

	2017	2016
IKT kostnader	12 518	10 218
Markedsføring	5 536	5 484
Øvrige administrasjonskostnader	7 653	8 072
Driftskostnader faste eiendommer	483	517
Ordinære avskrivninger (note 12)	3 564	3 442
Leiekostnader	2 004	2 424
Andre driftskostnader	8 760	8 230
Sum andre driftskostnader	40 518	38 386

Banken har en leieavtale med AS Midtgard om leie av bankens lokaler i Lom. Leieavtalen gjelder i 15 år fra 1. juli 2007 med rett til forlenging. Ved forlenging har begge parter rett til reforhandling av vilkårene. Bankbygningen i Lom er i sin helhet benyttet til egen virksomhet og det er ingen avtale om overtakelse av anleggsmiddelet. Den årlige leien utgjorde 0,773 mill. kr i 2017. Arealet er 881 kvm.

Lokalene i Vågå er på 281,9 kvm. Leieavtalen løper i 15 år fra den 20.1.2014 og kan forlenges med 2x5 år. Det er 3 måneders oppsigelse. Leien for 2017 til utleier Vågå Kommune er 0,384 mill. kr.

På Dombås leier banken lokaler av Dombås Eiendomsutvikling AS. Leieavtalen gjelder fra 1. mai 2012 og ut 2021. Avtalen forlenges automatisk med 5 år om gangen om ikke noen av partene senest 12 måneder før utløpet av den aktuelle leieperioden har gitt varsel om at leieforholdet ikke ønskes fornyet. Leien for 2017 utgjør 0,799 mill. kr. Arealet er totalt 332 kvm inkl. fellesareal på 56 kvm.

Bankbygningen i Skjåk er i sin helhet eiet av banken og er benyttet til egen virksomhet. I tillegg er 80 kvm utleid.

Honorarer til bankens eksterne revisor	2017	2016
Lovpålagt revisjon	723	681
Skatterådgivning	39	54
Andre attestasjonstjenester	33	30
Andre tjenester	12	36
Merverdiavgift	202	200
Sum godtgjørelser til revisor	1 009	1 001

Note 11 Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før.

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen:

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt	31.12.17	31.12.16	Endring
Anleggsmidler	160	346	-186
Verdipapirer	-64	-146	82
Pensjonsmidler/(-forpliktelse) ekskl. estimatavvik	-1 906	-4 116	2 210
Estimatavvik pensjonsforpliktelse (ført direkte mot egenkapitalen)	-1 753	-1 668	-85
Sum utlignbare forskjeller	-3 564	-5 584	2 020
Utsatt skatteforpliktelse/(utsatt skattefordel)	-891	-1 396	505
Skattesats	25 %	25 %	

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt.

	2017	2016
Ordinært resultat før skatt	103 710	100 218
Permanente kostnader	-47 959	-38 810
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt		-17 145
Endring midlertidige forskjeller	-2 024	11 538
Årets skattegrunnlag	53 727	55 801
Avgitt konsernbidrag		160
Årets skattegrunnlag etter konsernbidrag	53 727	55 641
Skattesats	25 %	25 %
Beregnet overskuddsskatt	13 432	13 910
Beregnet formuesskatt	1 155	1 020
Balanseført betalbar skatt	14 587	14 930
Kontroll av årets skattekostnad;		
25 % av ordinært resultat før skatt	25 928	25 055
Permanente forskjeller	-11 990	-9 703
Formuesskatt	1 155	1 020
Forskjell avsatt og utliknet skatt tidligere år	376	-822
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt	21	165
Resultatført skattekostnad	15 490	15 715
Effektiv skattesats	14,9%	15,7 %
Effektiv skattesats eks formuesskatt	13,8%	14,7 %

Note 12 Driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger og andre faste eiendommer	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	29 530	36 669	66 199
Tilgang i 2017	2 002	2 000	4 002
Avgang i 2017	17 801	0	17 801
Anskaffelseskost 31.12.2017	13 730	38 669	52 399
Samlede ordinære avskrivninger	7 135	14 205	21 340
Bokført verdi 31.12.2017	6 595	24 464	31 059
Ordinære avskrivninger 2017	1 957	1 607	3 564
Avskrivningssatser i %	0-30	4-10	

Etter en gjennomgang av anleggsregisteret er det avdekket noen anleggsmidler som er ferdig avskrevet og utrangert. Kjøpesummen kommer frem som avgang i 2017 og er også trukket fra på samlede ordinære avskrivninger. Dette utgjør 17,801 mill. kroner på maskiner, inventar og transportmidler. I tillegg har vi i 2017 ompostert aktiva fra «andre eiendommer» til «varige driftsmidler» Totalt utgjør dette kr. 293.600 i anskaffelseskost og kr. 52.500 i ordinære avskrivninger. Disse omposterte anleggsmidlene blir ikke lenger avskrevet.

Eiendommer	Kom.	Type eiendom	Tot. areal m ²	Herav eksternt utleid m ²	Bal. ført verdi
Sparebank 1 Lom og Skjåk	Lom	Forretnings- og kontorbygg	398		10 770
Sparebank 1 Lom og Skjåk	Skjåk	Forretnings- og kontorbygg	698	80	5 138
Vågå	Vågå	Forretnings- og kontorbygg	282		2 426
Dombås	Dovre	Forretnings- og kontorbygg	275		580
Leilighet Spania		Feriested	110		3 091
Gjevingpynten	Tvedestrand	Feriested	112		2 460
Sum			1 875	80	24 464
Totalt					24 464

Eiendommer i Vågå og på Dombås er leide lokaler. Balanseførte verdier er påkostninger leide lokaler.

Note 13 Kredittinstitusjoner – utlån og fordringer

	31.12.17	31.12.16
Utlån til og fordringer på kred.inst.u.avtalt løpetid	523 682	272 818
Utlån til og fordringer på kred.inst.m.avtalt løpetid	30 000	25 000
Sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	553 682	297 818
Gjennomsnittlig rente	1,0 %	0,6 %

Note 14 a) Utlån til og fordringer på kunder

	31.12.17	31.12.16
Kasse-/drifts- og brukskreditter	291 510	253 255
Byggelån	36 286	118 058
Nedbetalingslån	4 297 912	4 123 332
Brutto utlån og fordringer på kunder	4 625 708	4 494 645
Herav utlån til ansatte	70 070	79 045
Gjennomsnittlig rente brutto utlån	3,3%	3,6 %

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som kan avvike fra bokført verdi. For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi.

Av nedbetalingslån utgjør fastrente utlån	31.12.17	31.12.16
Bokført verdi	152 025	174 735
Markedsverdi	151 899	174 416
Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko	31.12.17	31.12.16
Brutto utlån	4 625 708	4 494 645
-Nedskrivninger på individuelle utlån	-12 751	-8 668
-Nedskrivninger på grupper av utlån	-18 130	-18 584
Sum netto utlån og fordringer på kunder	4 594 827	4 467 393
Ubenyttet bevilgning	241 686	228 756
Garantier	190 823	194 981
Maksimal eksponering for kredittrisiko	5 027 336	4 891 130

Sikkerhetsverdier

Banken benytter sikkerheter for å redusere kredittrisikoen. Bankens reelle maksimale kredittrisiko er derfor vesentlig lavere enn tabellen ovenfor viser. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, kontantdepot etter avtalt motregning, samt avgitte kausjoner fra privatpersoner og selskaper. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger, driftsmidler og/eller varelager.

	31.12.17	31.12.16
Sum av sikkerhetsverdier, omfatter også lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt	6 418 807	5 872 560

Note 14 b) Utlån og garantier fordelt på sektor

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Offentlig sektor	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiell sektor	6,7	12,0	0,0	0,0
Næringsdrivende	1 800,9	1 804,6	138,4	145,3
Lønnstakere	2 818,1	2 678,0	52,5	49,7
Sum	4 625,7	4 494,6	190,8	195,0
Overført SpareBank 1 Boligkreditt	1 390,3	1 248,9		

Note 14 c) Risikoklassifisering av utlån, garantier og kreditter

	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttede bevilgninger	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Svært lav	39,4 %	32,7 %	29,6 %	29,9 %	65,5 %	64,1 %
Lav	21,9 %	23,4 %	23,0 %	15,7 %	12,5 %	13,8 %
Middels	27,0 %	28,9 %	20,4 %	22,7 %	13,4 %	10,8 %
Høy	5,0 %	3,9 %	9,0 %	12,2 %	6,0 %	5,4 %
Svært høy	5,6 %	9,9 %	9,2 %	7,0 %	2,6 %	5,7 %
Misligholdte/nedskrevet	1,1 %	1,1 %	8,8 %	12,5 %	0,0 %	0,1 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Note 14 d) Utlån og garantier fordelt på geografisk område

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Lom	669,3	641,6	34,1	33,0
Skjåk	530,0	540,8	53,6	62,5
Vågå	654,5	663,2	41,7	38,9
Lesja/Dovre	813,9	687,5	5,1	4,0
Oslo / Akershus	1 072,2	1 125,6	13,3	11,2
Resten av landet	885,7	836,0	43,0	45,4
Sum	4 625,7	4 494,6	190,8	195,0

Note 14 e) Utlån, garantier og bevilgninger fordelt på næringer

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttede bevilgninger	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Lønnstakere og lignende	2 818,1	2 680,0	52,5	49,7	126,9	117,0
Bygg/anlegg/kraft	158,2	325,6	48,4	47,4	23,4	20,8
Primærnæring	674,1	652,8	22,4	22,9	44,0	49,0
Industri	55,3	66,9	8,4	7,9	12,8	11,3
Handel	76,0	63,6	5,0	4,8	15,3	18,6
Tjenesteytende	844,0	706,2	54,2	62,3	19,3	12,1
Sum	4 625,7	4 494,6	190,8	195,0	241,7	228,8

Note 14f) Misligholdte og tapsutsatte engasjementer samt tap på utlån fordelt på næringer

Tall i mill. kroner	Misligholdte engasjementer		Tapsutsette engasjementer		Individuelle nedskr. på utlån og garantier	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Primærnæring	2,9	3,4	19,1	17,8	3,0	3,0
Industri	0,0	0,0	3,6	0,0	1,4	0,0
Bygg/anlegg/kraft	9,9	3,8	0,0	0,0	1,8	0,4
Handel	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,1
Tjenesteyt. næring	8,3	3,0	16,3	35,9	8,1	9,7
Lønnstakere og lignende	2,7	4,2	1,0	1,1	1,4	0,8
Sum	23,9	14,4	40,0	55,8	15,7	14,0

	31.12.17	31.12.16
Resultatført rente på utlån der det er gjort nedskrivning	2 083	5 745

Note 14 g) Utvikling siste 5 år misligholdte og tapsutsatte engasjement

Tall i mill. kroner	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto misligholdte engasjement	23,9	14,4	44,0	67,9	87,3
- individuelle nedskrivninger	6,3	1,8	8,7	11,2	17,7
Netto misligholdte engasjement	17,6	12,7	35,4	56,7	69,6
Øvrige tapsutsatte engasjement:	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto tapsutsatte engasjement	40,0	55,8	30,9	13,1	8,0
- individuelle nedskrivninger	9,4	12,3	9,2	1,9	1,5
Netto tapsutsatte engasjement	30,6	43,5	21,7	11,2	6,5

Vi har definert et engasjement til å være misligholdt etter 90 dager etter forfall.

For brutto misligholdte engasjementer over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.17	31.12.16
3 til 6 måneder	3 435	1 576
6 til 9 måneder	6 704	1
Over 9 måneder	13 731	12 779
Brutto misligholdte	23 870	14 356

For misligholdte eng. med nedskrivninger over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.17	31.12.16
3 til 6 måneder	1 878	0
6 til 9 måneder	6 392	0
Over 9 måneder	9 675	8 176
Brutto misligholdte	17 945	8 176

For misligholdte eng. uten nedskrivninger over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.16	31.12.15
3 til 6 måneder	1 557	1 576
6 til 9 måneder	312	1
Over 9 måneder	4 056	4 603
Brutto misligholdte	5 925	6 180

Note 14 h) Individuelle nedskrivninger

	31.12.16	31.12.15
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	8 668	12 607
- periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-2 500	-8 200
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	3 400	0
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden inkl amortiseringseffekt	3 258	4 261
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-75	0
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	12 751	8 668

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.
De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger:

Individuelle nedskrivninger på;	31.12.16	31.12.15
bedriftsengasjement	11 394	7 811
privatengasjement	1 357	857
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	12 751	8 668

Individuelle nedskrivninger på garantier	31.12.16	31.12.15
bedriftsengasjement	2 968	5 400
privatengasjement		
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	2 968	5 400

Note 14 i) Gruppenedskrivninger

	31.12.16	31.12.15
Gruppevisse nedskrivninger pr. 01.01.	18 584	20 941
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-454	-2 357
Gruppevisse nedskrivninger pr. 31.12.	18 130	18 584

De gruppevisse nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.

Gruppenedskrivningene fordeler seg som følger:

Gruppevisse nedskrivninger fordelt på:	31.12.17	31.12.16
bedriftsengasjement	13 111	13 819
privatengasjement	5 019	4 765
Sum gruppenedskrivninger pr. 31.12.	18 130	18 584

Note 14 j) Oversikt over kostnadsførte tap på utlån og garantier

	2017	2016
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2 222	-3 734
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-454	-2 357
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som nedskrivning	5 000	8 122
+ periodens konstaterte tap som tidligere ikke er avsatt som nedskrivning	740	1 622
+/- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	-3 082	-613
Kostnadsført tap på utlån og garantier	4 427	3 040

Note 15 Obligasjoner og sertifikater

	31.12.17	31.12.16
Sertifikater	0	0
Obligasjoner	125 713	132 169
Sum obligasjoner og sertifikater	125 713	132 169

Obligasjoner	Pålydende	Ansk. kost	Markedsverdi	Bokført verdi
Obligasjoner utstedt av staten	0	0	0	0
Obligasjoner utstedt av fylkeskommuner og kommuner	0	0	0	0
Obligasjoner utstedt av finansielle foretak *	125 910	125 776	126 744	125 713
Obligasjoner utstedt av andre	0	0	0	0
Sum obligasjoner	125 910	125 776	126 744	125 713

* Inkludert ansvarlige lån og fondsobligasjoner – se note 18

Alle verdipapirene er børsnoterte og i NOK. Verdipapirene er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjoner og sertifikater utgjør 1,63% i 2017 mot 1,93% i 2016. Rente er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlig beholdning.

Note 16 a) Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

	31.12.17	31.12.16
Aksjer vurdert som anleggsmidler (a)	181 439	173 607
Andeler i selskap med delt ansvar (a)	604	604
Aksjer vurdert som omløpsmidler (b)	0	2 303
Rentefond vurdert som omløpsmidler (c)	0	0
Aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)	10 881	16 450
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)	17 858	12 401
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	210 782	205 365

Alle verdipapirer under (b) og (d) er verdipapirer i børsnoterte selskaper.

Selskapets navn	Antall aksjer	Eierandel i % kost	Ansk. verdi	Markeds-verdi	Bokført
894111232 SpareBank1 Næringskreditt AS	60 585	*	7 573	7 573	7 573
988738387 Sparebank1 Boligkreditt AS	534 488	*	80 204	80 204	80 204
979391285 Eiendomskreditt AS	10 938	*	1 119	1 119	1 119
975966453 SpareBank 1 Kredittkort AS	18 792	*	5 831	5 831	5 831
995756080 Proaware AS	10 041	*	301	301	301
938521549 SpareBank 1 SMN Finans AS	576	*	7 467	7 467	7 467
919116749 Sparebank 1 Betaling AS	54	*	1 560	1 560	1 560
992999101 SpareBank 1 Markets AS	22 551	*	4 502	4 502	4 502
Aksjer ikke spesifisert	*		586	586	586
Sum aksjer i selskaper med ubetydelig eierandel			109 143	109 143	109 143
Aksjer i felleskontrollert virksomhet					
977061164 SamSpar AS	66 850	7,54 %	69 622	69 622	69 622
992083832 SamSpar Bankinvest AS	405	3,74 %	2 673	2 673	2 673
Sum aksjer i felleskontrollerte virksomheter			72 296	72 296	72 296
Andeler i selskaper med delt ansvar					
987804467 SamSpar Utvikling DA	593 412	3,30 %	593	593	593
987804467 Samspar Utvikling DA EK	10 224	3,30 %	10	10	10
Sum andeler i selskaper med delt ansvar			604	604	604
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (a)			182 043	182 043	182 043

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler (eks. ds)

Inngående balanse	174 211
Tilgang	38 415
Avgang	-21 825
Tilbakebetaling av innbetalt kapital	-165
Nedskrivning	-618
Omklassifisering	-7 975
Utgående balanse	182 043

Hovedtall for felleskontrollerte virksomheter i 2017

	Årsresultat	Egenkapital
Samarbeidende Sparebanker AS	358 162	1 684 475
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	58 831	611 298

Mellomværende med Samarbeidende Sparebanker AS

	31.12.17	31.12.16
Nedbetalingslån		
Ansvarlig lån		2 663

Mellomværende med Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS

	31.12.17	31.12.16
Nedbetalingslån	3 179	3 179

	Selskapets navn:	Beholdning antall	Opprinnelig kostpris	Beregnet kostpris**	Markeds- verdi	Bokført verdi
Aksjefond						
982271517	Odin Energi B*	14 478	2 000	2 099	1 503	1 503
981177649	Odin Europa B*	23 220	2 069		2 746	2 069
913282442	Odin Aksje B*	22 664	2 175		2 913	2 175
980146561	Odin Norden B*	22 979	2 167		2 717	2 167
980146618	Odin Norge B*	33 662	2 000	2 967	4 566	2 967
Sum aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)			10 411		14 445	10 881
Egenkapitalbevis - børsnoterte						
952706365	Sparebanken Nord-Norge*	83 635	2 014	3 237	5 206	3 237
937889275	SpareBank 1 Ringerike-Hadeland*	9 369	1 229	1 390	1 799	1 390
937901003	SpareBank 1 SMN*	70 284	1 805	4 199	5 781	4 199
837884942	SpareBank 1 Østfold-Akershus*	9 200	1 004	1 057	1 757	1 057
920426530	Sparebanken Østlandet egenkap.	125 000	7 975	7 975	11 188	7 975
Sum egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)			14 027	17 858	25 731	17 858

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

**Beholdning av omløpsaksjer, aksjefond og egenkapitalbevis ble frem tom. 30.9.14 vurdert etter markedsverdi som handelsportefølje. Etter 30.9.14 blir hvert enkelt verdipapir vurdert etter den laveste verdi av kostpris og markedsverdi. For verdipapirer anskaffet før 30.9.14 brukes markeds-verdien på dato for overgang av verddivurderingsprinsipp som beregnet kostprisdato.

Note 16 b) Aksjer i datterselskaper / tilknyttede selskaper

		Ansk.- dato	Forretnings- kontor	Eierandel (antall)	Eierandel i %	Kostpris	Bokf. verdi
929695674	AS Midtgard	18.08.71	Lom	1 410	50 %	1 410	1 410
981067703	EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	23.09.05	Lillehammer	249	20 %	1 433	1 433
Sum aksjer i tilknyttede selskap						2 843	2 843
912616339	Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS	02.10.13	Lom	100	100 %	340	20
Sum aksjer i datterselskap						340	20

Beholdningsendringer av aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Inngående balanse	2 863
Tilgang	0
Tilført konsernbidrag	0
Nedskrivning	0
Avgang	0
Utgående balanse	2 863

Hovedtall for tilknyttede virksomheter

	År	Årsresultat	Egenkapital
AS Midtgard	2016*	557	3 768
EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	2017	2 188	3 963
Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS	2017	-19	98

* Ikke avlagt regnskap for 2017

Mellomværende med AS Midtgard

	31.12.17	31.12.16
Nedbetalingslån	5 047	5 428
Kassakreditt	0	0
Innskudd	1 665	2 112

Mellomværende med Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS

	31.12.17	31.12.16
Nedbetalingslån	0	0
Kassakreditt	0	11
Avsatt konsernbidrag	0	120
Innskudd	51	0

AS Midtgard har i tillegg transaksjoner knyttet til husleie som nevnt i note 10 pr 31.12.2017.

Øvrige mellomværende med tilknyttede selskaper er ikke av vesentlig karakter.

Note 17 Pensjonsforpliktelser**Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser**

Banken har med virkning fra 31.12.2016 avviklet sin tidligere ytelsesbaserte pensjonsordning (YTP), og alle ansatte er fra angitte tidspunkt omfattet av den samme innskuddsbaserte ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring AS. YTP-ordningen ble lukket 31.12.2006 slik at alle ansatte som ble ansatt etter 01.07.2007 har vært tilknyttet innskuddsbasert ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring AS hele tiden. For den innskuddsbaserte ordningen vil årets pensjonskostnad tilsvare årets påløpte premie.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til tidligere administrerende banksjef. Balanseført pensjonsforpliktelse er forpliktelsen knyttet til denne avtalen og er beregnet etter aktuarielle prinsipper som vist under.

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2017	2016
Diskonteringsrente	2,30 %	2,10 %
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2,30 %	2,10 %
Årlig lønnsregulering	2,50 %	2,25 %
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,25 %	2,00 %
Årlig regulering av pensjoner	0,00 %	0,00 %
Frivillig avgang/turnover til 50 år	0,0 %	2,5 %
Frivillig avgang/turnover f.o.m 50 år	0,0 %	0,0 %
Uttakssannsynlighet AFP	IA	IA
Benyttet levealderstabell		K2005

Medlemmer i ytelsesbasert ordning	31.12.17	31.12.16
Antall personer med i pensjonsordning	0	39
Herav aktive	0	19
Herav pensjonister og uføre	0	20

Medlemmer i innskuddsbasert pensjonsordning	31.12.17	31.12.16
	55	32

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Estimert brutto pensjonsforpliktelse inkl aga			-3 151	-3 983
Estimert brutto verdi av pensjonsmidler				
Estimert kostnad ved lukking av ordning	0	-1 801		
Netto pensjonsmidler/(forpliktelse) inkl aga	0	-1 801	-3 151	-3 983

Estimatavvik mot egenkapital 01.01.2017		85	
Estimatavvik mot egenkapital 31.12.2016	5 741		-478

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Nåverdi av årets pensjonsopptjening		1 256		53
+ Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser		1 339	99	116
- Estimert avkastning på pensjonsmidler		-1 330		
Lukking av ytelsesbasert ordning		-6 069		
Resultatført kostnad fripoliser		1 801		
+/- Omkostninger		563		
Pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	0	-2 440	99	169
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	2 883	912		
Kostnad knyttet til ny AFP ordning	603	508		
Sum pensjonskostnad inkl aga	3 486	-1 020	99	169

Som følge av inntektsføring av pensjonsforpliktelsen knyttet til YTP ble pensjonskostnaden samlet en inntekt i 2016. Samlet resultatført inntekt utgjorde TNOK 851 inkludert arbeidsgiveravgift.

Note 18 Ansvarlig lån og fondsobligasjoner

	31.12.17	31.12.16
Samarbeidende Sparebanker AS	0	2 663
Sum bokført under utlån:	0	2 663
SpareBank 1 Boligkreditt AS - ansvarlig lån	0	8 000
SpareBank 1 Kredittkort AS - ansvarlig lån	654	646
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS - ansvarlig lån	1 128	1 128
SpareBank 1 Forsikring - ansvarlig lån	0	14 700
Sparebank 1 Finans Midt-Norge AS - fondsobligasjon	1 128	0
Sum bokført under sertifikater og obligasjoner	2 910	24 474
Sum	2 910	27 137

Note 19 Innskudd fra kunder

	31.12.17		31.12.16	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Innsk. fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	919 651	0,16 %	833 229	0,20 %
Innsk. fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	3 087 397	1,15 %	2 951 355	1,18 %
Sum innskudd fra kunder	4 007 048	0,92 %	3 784 583	0,99 %

Gjennomsnittrente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene pr 31.12.

Av innskudd fra kunder utgjør fastrente innskudd pr. 31.12.17:

Bokført verdi	166 405
Markedsverdi	166 405

Innskudd fra kunder fordelt på næringer:	31.12.17	31.12.16
Lønnstakere og lignende	2 624 800	2 411 661
Bygg/anlegg/kraft	156 529	122 882
Primærnæring	240 547	243 794
Industri	59 599	61 671
Handel	74 583	72 597
Tjenesteyt. næring	539 281	530 246
Offentleg sektor	311 709	341 732
Sum	4 007 048	3 784 583

Innskudd fra kunder fordelt på geografisk område:

	31.12.17	31.12.16
Lom	880 607	901 980
Skjåk	898 582	865 099
Vågå	731 567	676 817
Lesja/Dovre	463 637	355 854
Oslo / Akershus	478 070	448 201
Resten av landet	553 624	535 671
Andre/ ufordelt	961	960
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	4 007 048	3 784 583

Note 20 Gjeld

	31.12.17		31.12.16	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Lån fra kredittinstitusjoner	0	0,00 %	0	0,00 %
Sertifikatlån	0	0,00 %	0	0,00 %
Obligasjonsgjeld	715 557	1,79 %	659 663	1,97 %
Sum obligasjonsgjeld og andre låneopptak	715 557	1,79 %	659 663	1,97 %

Gjennomsnittlig rentesats er beregnet ut fra sum renter hittil i år delt på gjennomsnittsbalanse hittil i år.

Gjelden har følgende forfallstruktur;

	Beløp	Andel
2018	210 244	29,4 %
2019	190 184	26,6 %
2020	225 123	31,5 %
2021	90 006	12,6 %
Obligasjonsgjeld og andre låneopptak	715 557	100,0 %

Note 21 Ansvarlige lån

	31.12.17	31.12.16
Fondsobligasjoner	0	0
Annen ansvarlig lånekapital	50 000	50 000
Sum ansvarlig lånekapital	50 000	50 000

	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Innløsningsrett	Kupongrente
Ansvarlig lån	16.12.2014	16.12.2024	50 000	fra 2019	Flytende

Rentekostnader utgjør 1,506 mill. kr for regnskapsåret 2017.

Note 22 Egenkapital

	31.12.17	31.12.16
Sum egenkapital	670 389	590 133
Egenkapital pr 1.1.	670 389	590 133
Estimatavvik pensjonsforpliktelser 31.12.	-64	-3 947
Årets resultat	88 221	84 504
Avsatt til gaver	-450	-300
Sum egenkapital pr 31.12.	758 096	670 389

	2017		2016	
	kroner	i % av GFK	kroner	i % av GFK
Resultatsammendrag				
Netto renteinntekter	106 328	1,95 %	105 848	2,09 %
Netto prov.innt., utbytte og andre inntekter	77 060	1,42 %	51 650	1,02 %
Verdiendring verdipapir	8 597	0,16 %	17 848	0,35 %
Sum inntekter	191 986	3,53 %	175 346	3,46 %
Sum driftskostnader	83 849	1,54 %	72 088	1,42 %
Tap på utlån og garantier	4 427	0,08 %	3 040	0,06 %
Resultat før skatt	103 710	1,91 %	100 218	1,98 %
Resultat etter skatt	88 221	1,62 %	84 504	1,67 %

Note 23 Kapitaldekning

Grunnlag kapitaldekning	31.12.17	31.12.16
Sparebankens fond	758 096	670 389
Sum egenkapital	758 096	670 389
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		
Fradrag ansvarlig kapital i andre fin. inst.		
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-110 132	-98 406
Sum ren kjernekapital	647 964	571 983
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Ansvarlig lån	50 000	50 000
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-9 058	-38 010
Netto ansvarlig kapital	688 906	583 973
Risikovekta beregningsgrunnlag		
Kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	3 027 265	2 974 227
Posisjons-, valuta-, og varerisiko		
Operasjonell risiko	277 276	264 879
Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)		150
Sum beregningsgrunnlag	3 304 541	3 239 256
Ren kjernekapitaldekning	19,61%	17,66 %
Kjernekapitaldekning	19,61%	17,66 %
Kapitaldekning	20,85%	18,03 %

Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko

Institusjoner	111 452
Foretak	1 224 336
Massemarkedsengasjementer	0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1 532 527
Forfalte engasjementer	18 982
Obligasjoner med fortrinnsrett	12 280
Fordring på institusjoner og foretak med korts. rating	0
Andeler i verdipapirfond	10 881
Egenkapitalposisjoner	89 650
Øvrige engasjementer	27 157
	3 027 265

Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko

Beregningsgrunnlaget er gjennomsnittelig inntekt siste 3 år

Note 24 Finansielle instrumenter

	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Swap avtaler				
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	100 000	100 000	-243	-353
Sikring av innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	0
Sikring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	0
Sum	100 000	100 000	-243	-353

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken vil betale/motta ved realisasjon av avtalene.

Note 25 Markedsrisiko

a) Likviditetsrisiko

Post i balansen	Uten løpetid	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	42 735	0	0	0	0	0	42 735
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	523 682	0	0	0	0	30 000	553 682
Utlån til og fordringer på kunder	331 084	19 428	33 910	200 871	877 201	3 163 214	4 625 708
Obligasjoner / sertifikater	0	0	0	0	102 797	22 915	125 712
Øvrige eiendeler	214 892	17 742	891	0	0	604	234 129
Sum eiendeler	1 112 393	37 170	34 801	200 871	979 998	3 216 733	5 581 965
Gjeld til kredittinstit.	0	0	0	0	0	0	0
Innsk. fra og gjeld til kunder	0	3 623 459	383 589	0	0	0	4 007 048
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	210 171	505 386	0	715 557
Øvrig gjeld	6 119	9 333	4 458	31 354	0	0	51 264
Ansvarlig lån	0	0	0	0	0	50 000	50 000
Egenkapital	0	0	0	0	0	758 096	758 096
Sum gjeld og egenkapital	6 119	3 632 792	388 047	241 525	505 386	808 096	5 581 965
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte							
finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Nto. likviditetsekspon.	1 106 274	-3 595 622	-353 246	-40 654	474 612	2 408 637	0

Kassekreditt og byggelån er klassifisert i intervallet fra 3 måneder til 1 år.

Pr. 31.12.2017 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og avtalte trekkrettigheter:

Type	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp
Låneadgang i Norges Bank	113	0
Trekkrettighet oppgjørskonto	50	0

b) LCR

I CRD IV/CRR stilles det krav til at alle kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffer til å tåle perioder med begrenset tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankens likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon. Finansdepartementet har fastsatt kravet til LCR til 100 prosent fra og med 31. desember 2017.

	31.12.17	31.12.16
LCR	189 %	237 %

c) Renterisiko

Post i balansen	Uten løpetid	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	17 086	25 649	0	0	0	0	42 735
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	523 682	0	30 000	0	0	0	553 682
Utlån til og fordringer på kunder	4 473 682	1 500	13 588	21 484	115 453	0	4 625 707
Obligasjoner og sertifikater	0	0	125 713	0	0	0	125 713
Øvrige eiendeler	233 238	0	0	0	891	0	234 129
Sum eiendeler	5 247 688	27 149	169 301	21 484	116 344	0	5 581 965
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	3 840 643	14 743	25 014	126 649	0	0	4 007 048
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	715 557	0	0	0	715 557
Øvrig gjeld	51 264	0	0	0	0	0	51 264
Ansvarlig lånekapital	0	0	50 000	0	0	0	50 000
Egenkapital	758 096	0	0	0	0	0	758 096
Sum gjeld og egenkapital	4 650 003	14 743	790 571	126 649	0	0	5 581 965
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte							
finansielle instrumenter	0	0	100 000	0	0	0	100 000
Samlet renterisiko	597 684	12 406	-521 270	-105 165	116 344	0	100 000

Ikke balanseførte finansielle instrumenter er 2 swap-avtaler (ref. note 24) med nominelt beløp på kr 100 mill.

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulike gjenstående rentebindingstider. Den totale renterisikoen kan splittes i tre elementer: basisrisiko, rentekurverisiko og spreadrisiko.

Basisrisiko er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen ved at renterisiko er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko.

Basisrisiko (mill. kr)	2017	2016
Likvide eiendeler	-1,0	-0,6
Utlån til og fordringer på kunder	-11,1	-10,7
Fastrenteutlån	-6,8	-9,6
Obligasjoner og sertifikater	-0,3	-0,4
Øvrige eiendeler	-1,1	-1,2
Sum eiendeler	-20,3	-22,4
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0
Innskudd fra og gjeld til kunder	9,5	9,1
Fastrenteinnskudd	1,6	1,1
Obligasjonslån	1,8	1,6
Øvrig gjeld	0,1	0,1
Ansvarlig lånekapital	0,2	0,2
Sum gjeld og egenkapital	13,2	12,0
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-7,1	-10,3
Utenombalanseposter	0,9	0,8
Total renterisiko etter utenombalanseposter	-6,2	-9,5

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisiko (mill. kr)	2017	2016
0 - 3 mndr	-1,8	-1,8
3 - 12 mndr	2,1	1,6
12 - 36 mndr	-2,6	-2,5
36 - 60 mndr	-3,9	-6,9
over 60 mndr	0,0	0,0
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-6,2	-9,5

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

	2017	2016
Spreadrisiko (mill. kr)	4,1	4,1

Note 26 Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	31.12.17	31.12.16
Betalingsgarantier	12 441	11 586
Kontraktsgarantier	47 588	49 525
Lånegarantier	128 022	132 549
Annet garantiansvar	2 773	1 320
Sum garantiansvar	190 823	194 981

Note 27 Pantstillelser

Det er innskudd og deponert obligasjoner på 138,8 mill kr som sikkerhet for opptak av D-lån og F-lån i Norges Bank. F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet fra Norges Bank. F-lån er lån mot sikkerhet i verdipapirer til fast rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Storgt. 132, NO-2615 Lillehammer
Postboks 324, NO-2602 Lillehammer

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 61 27 01 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Lom og Skjåk

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Lom og Skjåk som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Lillehammer, 14. februar 2018
ERNST & YOUNG AS

Rune J. Baukhol
statsautorisert revisor

SpareBank 1 Lom og Skjåk**Erklæring fra styrets medlemmer og adm. banksjef****Avgitt i samsvar med lov om verdipapirhandel § 5-5 2 ledd pkt. 3.**

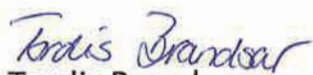
Styret og adm. banksjef har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for SpareBank 1 Lom og Skjåk for kalenderåret 2017 og pr. 31. desember 2017.

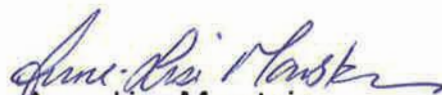
Årsregnskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god norsk regnskapsskikk pr. 31. desember 2017.

Etter styrets og adm. banksjefs beste overbevisning er årsregnskapet for 2017 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat pr. 31. desember 2017. Etter styrets og adm. banksjefs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor i neste regnskapsperiode en rettviseende oversikt.

Lom, den 14. februar 2018

Hans Ivar Kolden
Styreleder

Tordis Brandsar

Anne-Lise Marstein

Jo Trygve Lyngved

Sigbjørn Oppheim

Wenche Ritha Vilhelmsen

Unni Strand
Adm. banksjef

Generalforsamling:

Herdis Kvamme Repp, Lom
Tove Johanne Stamstad, Lom
Arne Kvamme, Lom
Nils Olav Fosstuen, Lom
Lars Kåre Mork, Skjåk
Anna Krogstad, Skjåk
Ola K Skogen, Vågå
Arne Hage, Dovre
Kristin Skotte, Lesja

Varamedlemmer generalforsamling:

Sigrun Eide, Skjåk
Kari Lund, Vågå
Berit Gutubø, Vågå

Valde av og blant dei tilsette:

Mona Aabakken, Garmo
Rune Teigen, Lom
Rune Torkveen, Lom
Amund Teigen, Skjåk (Varamedlem)

Styret:

Hans Ivar Kolden, Vågå
Tordis Brandsar, Skjåk
Anne-Lise Marstein, Lom
Jo Trygve Lyngved, Lom
Sigbjørn Oppheim, Garmo
Wenche Ritha Vilhelmsen, Lalm

Varamedlemmer styret:

Magny Hilde, Lom
Jostein Hole, Skjåk
Kjell Ola Haugen, Vågå
Hjørdis Sletten, Lom

Historisk rekneskap 1874 - 2017

År	Forvaltning	Fond	Utlån	Innskot
1874*			2 557	2 234
1875*			6 054	5 806
1876*			9 052	8 151
1877**			50 868	42 868
1878	49 087	511	47 561	37 627
1879	46 048	268	45 063	38 282
1880	40 050		39 734	34 312
1881	36 604		36 158	31 987
1882	37 561	3 230	36 842	33 897
1883	49 913		48 763	47 515
1884	60 489	3 569	59 672	60 007
1885	69 050	1 403	68 163	60 442
1886	65 018	764	64 375	64 049
1887	71 815	2 736	69 555	60 894
1888	74 974	2 861	69 165	65 638
1889	76 676	1 989	74 590	74 687
1890	89 353	1 829	88 467	81 523
1891	97 355	1 503	94 016	95 851
1892	103 905	3 191	101 005	96 714
1893	93 571	3 905	91 132	89 666
1894	108 499	4 538	102 259	96 760
1895	120 242	4 765	117 408	110 076
1896	144 682	5 257	140 670	130 425
1897	168 206	7 264	138 276	160 941
1898	188 525	7 941	167 341	162 584
1899	190 868	8 246	173 356	170 622
1900	217 645	13 472	192 808	184 473
1901	242 060	13 785	210 255	201 174
1902	268 619	15 459	242 472	226 659
1903	278 101	17 471	245 896	244 330
1904	286 778	18 939	248 871	261 839
1905	327 899	20 725	260 513	307 174
1906	384 117	22 253	257 690	361 863
1907	412 913	23 816	285 603	388 797
1908	440 342	25 562	319 631	413 979
1909	456 599	28 044	346 856	427 045
1910	524 205	30 073	347 747	492 231
1911	550 826	33 045	382 974	514 781
1912	651 297	36 559	413 403	611 237
1913	681 323	40 564	448 002	636 758
1914	707 667	45 098	512 544	658 069
1915	762 645	49 865	596 034	712 780
1916	963 035	56 576	639 171	906 458
1917	1 212 080	62 899	721 676	1 149 181
1918	1 676 596	72 555	965 155	1 604 041
1919	2 195 967	84 762	1 329 318	2 111 205
1920	2 574 752	94 678	1 817 019	2 480 074
1921	3 095 166	116 851	2 024 078	2 971 314
1922	3 033 788	131 974	2 278 589	2 901 814
1923	2 947 193	156 705	2 376 678	2 790 487
1924	3 133 368	181 918	2 686 234	2 951 449
1925	3 282 441	221 487	2 807 286	3 052 144
1926	3 063 729	244 462	2 739 291	2 818 920
1927	2 963 663	270 959	2 685 765	2 681 943
1928	2 882 761	294 889	2 583 718	2 587 554
1929	2 819 915	320 900	2 488 243	2 493 368
1930	2 786 837	348 558	2 366 348	2 432 567
1931	2 786 608	371 690	2 355 420	2 414 511
1932	2 682 420	395 420	2 307 240	2 286 473
1933	2 692 443	403 744	2 168 166	2 288 698
1934	2 676 952	403 744	2 215 275	2 258 390
1935	2 702 182	405 526	2 203 443	2 296 655
1936	2 996 909	407 611	2 158 314	2 489 298
1937	3 074 146	411 946	2 207 178	2 662 199
1938	2 996 922	425 763	2 321 030	2 568 820
1939	3 109 302	441 948	2 457 879	2 666 054
1940	3 331 112	452 361	2 423 897	2 878 750
1941	3 825 134	463 000	2 263 358	3 355 394
1942	4 681 701	473 122	2 515 333	4 193 579
1943	5 196 124	480 505	2 608 177	4 700 617
1944	6 509 617	486 984	3 049 408	6 007 632
1945	7 488 641	493 506	3 591 573	6 991 920
1946	7 388 822	500 000	4 096 950	6 866 506
1947	7 579 307	500 000	2 319 276	7 030 926
1948	8 281 000	545 000	3 131 000	7 746 000
1949	8 596 000	549 000	3 770 000	8 048 000
1950	8 510 000	528 000	5 087 000	7 982 000

År	Forvaltning	Fond	Utlån	Innskot
1951	8 964 000	535 000	5 799 000	8 424 000
1952	9 736 000	555 000	6 368 000	9 175 000
1953	10 787 000	575 000	7 275 000	10 202 000
1954	12 079 000	600 000	7 695 000	11 469 000
1955	12 061 000	620 000	7 891 000	11 431 000
1956	12 860 000	650 000	8 008 000	12 202 000
1957	14 089 000	685 000	8 507 000	13 392 000
1958	15 328 000	725 000	9 057 000	14 466 000
1959	16 674 000	760 000	9 282 000	15 629 000
1960	17 512 000	810 000	9 702 000	16 469 000
1961	18 479 000	860 000	10 529 000	17 480 000
1962	20 017 000	900 000	11 202 000	18 878 000
1963	21 335 000	965 000	11 899 000	20 246 000
1964	22 376 000	1 020 000	12 875 000	21 234 000
1965	24 857 000	1 100 000	13 863 000	23 607 000
1966	27 554 000	1 200 000	15 433 000	26 333 000
1967	30 128 000	1 325 000	17 621 000	28 732 000
1968	32 727 000	1 431 000	19 672 000	31 199 000
1969	35 202 000	1 576 000	22 877 000	33 240 000
1970	42 860 000	1 756 000	25 234 000	40 278 000
1971	48 711 000	2 031 000	28 638 000	46 265 000
1972	54 823 000	2 206 000	33 690 000	51 753 000
1973	63 366 000	2 270 000	37 029 000	60 091 000
1974	70 019 000	2 465 000	42 637 000	65 477 000
1975	82 548 000	2 375 000	51 067 000	77 896 000
1976	98 126 000	3 200 000	57 031 000	92 557 000
1977	118 907 000	4 300 000	72 506 000	109 203 000
1978	138 897 000	6 750 000	77 893 000	129 387 000
1979	160 561 000	9 600 000	96 233 000	148 241 000
1980	190 619 000	13 250 000	113 063 000	172 614 000
1981	217 776 000	18 000 000	131 277 000	194 829 000
1982	249 487 000	24 700 000	147 006 000	219 243 000
1983	278 356 000	29 091 000	163 649 000	243 246 000
1984	319 571 000	33 459 000	207 543 000	279 811 000
1985	375 173 000	39 325 000	245 694 000	321 067 000
1986	419 461 000	44 520 000	320 714 000	354 369 000
1987	488 614 000	49 131 000	386 402 000	404 785 000
1988	600 014 000	53 870 000	435 032 000	454 895 000
1989	633 619 000	61 749 000	477 046 000	506 905 000
1990	692 049 000	68 046 000	521 752 000	566 982 000
1991	740 439 000	69 774 000	550 783 000	600 998 000
1992	772 780 000	92 066 000	559 683 000	644 611 000
1993	805 154 000	97 669 000	583 629 000	697 334 000
1994	845 370 000	108 059 000	646 093 000	723 388 000
1995	860 276 000	123 862 000	660 797 000	724 828 000
1996	930 400 000	137 013 000	726 661 000	782 641 000
1997	968 209 000	149 155 000	823 977 000	778 361 000
1998	1 013 308 000	159 348 000	868 478 000	811 648 000
1999	1 115 542 000	172 931 000	972 754 000	883 166 000
2000	1 335 948 000	187 711 000	1 195 781 000	945 046 000
2001	1 559 292 000	197 259 000	1 412 978 000	1 110 116 000
2002	1 713 785 000	205 066 000	1 554 751 000	1 163 807 000
2003	1 887 066 000	223 265 000	1 705 210 000	1 280 180 000
2004	2 092 739 000	243 719 000	1 902 969 000	1 322 617 000
2005	2 248 505 000	273 769 000	2 017 500 000	1 533 204 000
2006	2 551 216 000	298 142 000	2 290 264 000	1 571 512 000
2007	3 021 793 000	319 533 000	2 582 408 000	1 733 985 000
2008	3 175 324 000	316 968 000	2 625 615 000	1 838 020 000
2009	3 259 323 000	354 118 000	2 699 444 000	1 970 316 000
2010	3 634 560 000	402 705 000	3 088 942 000	2 111 622 000
2011	3 747 240 000	426 001 000	3 159 759 000	2 375 228 000
2012	3 909 269 000	453 102 000	3 331 873 000	2 549 823 000
2013	4 187 461 000	497 750 000	3 426 410 000	2 809 162 000
2014	4 643 958 000	560 475 000	3 910 871 000	3 176 677 000
2015	4 879 769 000	590 133 000	4 114 448 000	3 398 765 000
2016	5 213 827 000	670 389 000	4 494 645 000	3 784 583 000
2017	5 581 965 000	758 096 000	4 625 708 000	4 007 048 000

* Tal for 1875,1876 og 1877 er i Spesidaler.

** Tal frå 1878 er i kroner.

2686 LOM

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 90 01

2690 SKJÅK

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 35 01

2680 VÅGÅ

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 23 94 51

2660 DOMBÅS

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 90 05

www.sbls.no

bankpost@sbls.no

Utarbeiding og oppsett: Visus, Lom.

Foto/illus: Sparebank 1 Lom og Skjåk, Marit Sletten, 6iee.com, Pål Røssum - Eidsiva Vannkraft AS,
Tom Erik Solstad - Fjuken.

Trykk: Østfold trykkeri.